

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

**Preocupare
neîntreruptă
pentru
dezvoltarea
bazei
materiale
a Universității
Spiru Haret**

Pagina 8

I.L. Caragiale 150 de ani Operă nepieritoare, diamant în tezaurul literaturii române

„Oriunde a pus mâna, a săpat în cremene urme neșterse că pe-acolo a trecut el, uriașul rasei noastre, învățătorul aspru al nostru și al urmașilor noștri... Ne-a ridicat pleoapele, ne-a făcut să pipăim și să deosebim bine, ceea ce putem de ceea ce nu putem, ridicolul de cumințenie, patria noastră de patria zevzecilor, libertatea de libertinaj, moravurile de năravuri...” (Delavrancea)

Comicul și tragicul

Valeriu RÂPEANU

Apariția nuvelei *O făclie de Paști* (în revista *Convorbiri literare*, 1 august 1889), cu câteva luni înainte de reprezentarea pe scena Teatrului Național din București a dramei *Năpasta*, a stârnit uimire și chiar nedumerire, așa cum spune C. Dobrogeanu-Gherea, martor al acestui moment: „Scrierile din urmă ale lui Caragiale au provocat o mare confuzie în spiritele multora. Publicul român s-a învățat așa de mult să surădă de spiritualele producțiuni ale mult talentatului nostru satiric încât era o adevărată mirare, pentru toți, apariția *Năpastei*, unde, în loc de veselie, se oglindește groază, jale și durere”.

Intr-adevăr cititorul nu putea să nu fie surprins de această radicală schimbare de registru; de la un comie violent la umbrele drame ale inconștientului din *O Făclie de Paști*, la procesele de conștiință ce privesc nu numai viața, ci mai ales moartea, moartea văzută atât în incredibilă ei dezlănțuire, ca și în lenta ei desfășurare în negurile temniței din *Năpasta*. Impresie sporită nici doi ani mai târziu, când, la 27 ianuarie 1892, apărea, în *Universul literar*, o nouă năvelă a lui Caragiale – *Păcat* –, ce purta cititorul în zonele nebuloase ale eredității și ale dezlănțuirii unor temperamente impetuoase, iar peste un deceniu de la apariția *Făcliei de Paști*, în paginile revistei *Gazeta Săteanului*, această nouă direcție a operei lui Caragiale avea să se împlinească prin năvela *În vreme de război*.

În 1909, Garabet Ibrăileanu a stabilit trei perioade în evoluția operei lui

Caragiale: „întâia e a comediilor, în care atacă liberalismul. A doua [...] e a *Năpastei*, a *Făcliei de Paști* și a nuvelei *Păcat*. A treia a *Momentelor* [...]”. Această operă întreagă se poate clasifica, apoi, în două categorii: în perioada întâia și a treia Caragiale e un scriitor satiric, în perioada a doua e un scriitor tragic. Mai departe: ca satiric Caragiale e un critic de moravuri, ca tragic un pictor de stări sufletești, cu alte cuvinte satira lui e socială, tragedia lui e psihologică”.

Perspectivă ratificată, mai târziu, cel puțin în liniile ei esențiale, de Paul Zărofol și de Pompiliu Constantinescu. Când publica, în 1889, *O Făclie de Paști*, Caragiale avea în urma sa un deceniu de notorietate literară și câțiva ani de relativă tăcere ce au urmat comediei *D-ale Carnavalului*, notorietate cucerită prin comedii sale jucate la Teatrul Național din București și publicate în revista *Convorbiri literare*: *O noapte furtunoasă*, *O scrisoare pierdută*, *D-ale Carnavalului*.

Toate reprezentau nu numai lucrări dramatice care au impus numele unui autor, ci consfințeau nașterea, statonicearea și înălțarea comediei românești pe culmi neatinse nici astăzi. În fața lor, producția de până atunci a genului – chiar vastul și diversul repertoriu comic al lui Vasile Alecsandri, datorită căruia se crease în cea mai mare măsură obișnuința socială de a frecventa teatrul și se impuseseră actori

precum matei Millo – căpăta doar o semnificație de pionierat. Și aceasta deoarece, așa cum a spus cu intuiția unui desăvârșit om de teatru autorul *Iașilor în Carnaval*, avea să înfrunte lipsa oricărei tradiții dramatice românești, modestele posibilități ale actorilor în cea mai mare parte diletanți și amatori, limba încă puțin formată pentru a reda subtilitățile acestui gen. Pe acest teren pregătit cu entuziasm și nu o dată cu scânteieri de adevărat maestru de Vasile Alecsandri, ca și de reviste umoristice ale lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, N.T. Orășanu și alții, I.L. Caragiale trece într-un spațiu de numai șase ani – din 1879, când are loc premiera *Noptii furtunoase*, și până în 1885, când vede lumina rampei *D-ale Carnavalului* – hotărul generoselor intenții, înscriindu-se în aria deplinei biruințe estetice.

Respinse, interzise, hulite, comediile lui Caragiale n-au fost primite cu bunăvoință sau cu entuziasm. Dar Caragiale – fluierat sau aplaudat, aprobat sau dezavuat – crease la noi nu numai comedia ca gen dramatic, dar și starea de spirit specifică acestui gen, declanșase înfruntări publice, despărțise critica, instituțiile teatrale, spectatorii în tabere adverse. Prin piesele lui, comedia exista nu numai ca operă de artă în sine, ci și ca fenomen social, psihologic, ca una din componentele mentalității și ale imaginărilor colective.

Am reamintit toate aceste fapte istorice pentru a putea înțelege de ce la apariția năvelor *O Făclie de Paști*, *Păcat* și a dramei *Năpasta* surpriza a fost cu totul îndreptățită, mai ales că schimbarea de registru nu fusese previzibilă. Se mai adăuga și un alt fapt exterior operei lui Caragiale: lumea năvelor *O Făclie de Paști*, *Păcat*, *În vreme de război*, a dramei *Năpasta* devenise unul din subiectele semnificative ale prozei românești la Ion Creangă, Ion Slavici, Barbu Ștefănescu Delavrancea, care toți se afirmă între 1880-1885.

Acești trei prozatori au produs mutațiile semnificative față de viziunea incantatorie, străbătută de jubilara patriotică în fața unui peisaj moral ingenuu, cum era privită lumea țărănească în literatura romantică a anului 1848. Se conturaseră destul de clar nu numai zone de inspirație – Moldova, Ardeal, Muntenia – dar mai cu seamă tipologii umane specifice acestor zone. Nici unul din scriitorii generației lui Caragiale nu văzuseră satul din perspectiva patologicului, a proceselor care se declanșează în subconștient ca apoi să distrugă structura psihicului nostru, să-l facă să reacționeze irațional.

Bineînțeles, periodizarea lui Ibrăileanu pe care am citat-o la începutul acestor rânduri nu trebuie înțeleasă în mod limitativ. Fenomene de osmoză și de interferență sunt evidente și ele corespund unității personalității artistice a lui Caragiale clădită pe numeroase contraste, împlinită din extreme. În acest sens pledează și observația lui Pompiliu Constantinescu: „*Păcat*, *Om cu noroc* sunt din 1892. *Poveste* din 1894, *Cănuță*, *om sucit* din 1889 (*O Făclie* ...) și 1901 (*La conac*) se statonicește aproape și forma lui de novelist, cu *La hanul lui Minjoală*, *Două loturi* și *În vreme de război*. Succesiuni repezi, procese de creație în plină fermentare, care nu lasă un pustiu iremediabil după epuizarea dramaturgului”.

Și mai departe Pompiliu Constantinescu face această observație esențială pentru a înțelege opera lui Caragiale: „Fecunditatea și varietatea geniului lui Ion Luca, în lumina datelor bibliografice, ni se par astăzi uluitoare. El aproape n-a cunoscut epoci proaste, perioade de decadență; pauzele sau scurtele intervale de aparență oboselă sunt germinatoare de noi forțe și noi orientări”.

(Continuare în pag. 4)

Sub cupola ACADEMIEI ROMÂNE

Lansarea tratatului ISTORIA ROMÂNILOR a prilejuit o sărbătoare a solidarității naționale

Ca un omagiu adus aniversării celor 143 de ani de la Unirea Principatelor, Academia Română a avut frumoasa inițiativă de a lansa, în ziua de 22 ianuarie 2002, primele patru volume din tratatul de *Istoria Românilor* și încă nouă volume (din totalul celor 21 apărute până acum) din colecția *Opere Fundamentale*, cu lucrări literare aparținând lui Rebreanu, Goga, Slavici, I.L. Caragiale, Mateiu I. Caragiale, Bacovia. Manifestarea ca atare a fost o veritabilă sărbătoare a spiritului național, ea reunind membrii Academiei Române, dar și miniștri, parlamentari, profesori universitari, cercetători științifici, editori, ziariști, alte personalități cu structuri profesionale și, uneori, orientări politice foarte diferite, dar care s-au regăsit sub semnul demnității naționale de ținută academică. A participat Președintele României, domnul Ion Iliescu, care a rostit o succintă, dar substanțială alocuțiune.

A fost, practic, o sesiune solemnă a Academiei Române în deschiderea căreia domnul **Eugen Simion**, președintele Academiei, a evidențiat dorința istoricilor români ca, în preajma zilei de 24 ianuarie, să fie lansate în circuitul spiritual primele 4 volume din tratatul de *Istoria Românilor*, lucrare de capetenie, mult așteptată, a culturii române, care continuă și, într-un fel, întregeste aspirațiile de secole ale tuturor românilor, eforturile lor de sinteză, începute cu Dimitrie Cantemir și continuând cu reprezentanții de frunte ai Școlii Ardelene, cu Hasdeu, Xenopol, N. Iorga, C.C. Giurescu și cu cei ce le-au urmat.

Acest tratat de *Istoria Românilor* se înscrie la loc de frunte într-un serial de ample lucrări de sinteză, inițiate de actuala echipă de conducere a Academiei Române, din rândul cărora fac parte *Dicționarul tezaur al limbii române*, *Tratatul general*

al literaturii române, *Dicționarul etimologic al limbii române* și alte lucrări de sinteză, unele începute cu mai multe decenii în urmă, dar a căror finalizare a devenit posibilă astăzi, în condițiile deplinei libertăți de expresie și ale obiectivității științifice, fără ingerințe politice. Amintind numeroasele dificultăți întâmpinate de apariția tratatului de **Istoria Românilor**, președintele Academiei Române a elogiat eforturile celor 63 de cercetători ai istoriei naționale, implicați în elaborarea primelor volume, și a mulțumit sponsorilor acestei lucrări fundamentale, editorilor și tipografilor care au realizat împreună o lucrare de înaltă ținută inclusiv estetică. Grație tuturor acestor eforturi, următoarele 5 volume ale tratatului urmează să apară în curând – chiar în cursul acestui an –, iar în final se preconizează ca întreaga lucrare să fie concentrată în 2 volume academice care, traduse în limba engleză, să fie difuzate în marile biblioteci ale lumii. În încheierea cuvântului său, acad. Eugen Simion a subliniat: „*Dorința noastră, a tuturor, este ca Academia Română să dea românilor și celor interesați de istoria lor o operă într-adevăr totalizantă, adică o operă lucidă, dreaptă, cuprinzătoare, o operă care să nu înfrumusețeze istoria noastră, dar nici s-o denigreze... Sinteza pe care o oferă Academia Română încearcă să valorifice numeroasele documente descoperite și, totodată, libertatea pe care poporul român și-a câștigat-o în 1989. Libertatea, în cazul științei istorice, înseamnă înainte de orice libertatea de a spune integral adevărul despre ceea ce a fost înaintea noastră, adică libertatea de a conjuga fericită pasiunea cu exigența*”.

Mihai IORDĂNESCU
(Continuare în pag. 6)

Argentina

Explozia sărăciei într-o țară bogată

Constantin MECU

La mijlocul lunii decembrie 2001 un veritabil vulcan a erupt în Argentina – țară frumoasă și binecuvântată de Dumnezeu cu bogății imense, situată în conul sudic al Americii Latine, scăldată pe trei din laturile sale de apele Oceanelor Atlantic și Pacific.

Manifestări violente de stradă

Canalele mass-media au prezentat opiniei publice scene dezolante, de veritabil coșmar; mulțimi uriașe de oameni, îndeosebi tineri, mărșăluind pe străzile capitalei Buenos Aires și în alte orașe ale țării și strigând „n-avem ce mânca, iar guvernul plătește credite”; devalizarea magazinelor îndeosebi a celor alimentare, de îmbrăcăminte și produse electronice și sustragerea de bunuri în cantități pe care le putea căra fiecare; bombardarea cu pietre smulse din caldarâmul străzilor a prăvăliilor și clădirilor administrative însoțite de tentative de a le da foc; declanșarea unei originale intifada botezată de localnici „cancerolazo”, constând în ieșirea acestora la ferestre ori străzi, bătând violent cu bețe în crație și țigări și acoperind țara cu un zgomet infernal; confruntări violente între forțele de ordine și manifestanți soldate cu zeci de morți și sute de răniți (inclusiv din rândurile poliștilor).

Încercările de amăgire a populației întreprinse de administrația fostului președinte Fernando de la Rúa de genul distribuirii de ajutoare alimentare, a deblocării imediate a 100.000 de noi locuri

de muncă ori catalogarea mișcărilor populare de protest ca fiind organizate de „dușmanii republicii” au aprins și mai puternic mânia populației. Adăugându-se la toate acestea refuzul FMI de a acorda un împrumut de 1,3 miliarde de dolari care ar fi putut ameliora cu ceva tensiunile acumulate de-a lungul anilor – toate acestea au constituit masa critică care a obligat pe fostul președinte de la Rúa să demisioneze, urmat imediat de artizanul modelului neoliberal de dezvoltare a Argentinei ministrul Economiei – Domingo Cavallo. Demisia acestuia a însemnat recunoașterea intrării țării în incapacitate de plată.

Noua administrație instaurată în urma unor chinuitoare dezbateri parlamentare în cadrul cărora a fost desemnat în funcția de Președinte interimar Adolfo Rodríguez Sfa, guvernator al provinciei San Luis, s-a dovedit neputincioasă în fața situației explozive. Măsurile economice preconizate – suspendarea oficială a plății datoriei externe, în așteptarea unei renegociieri cu creditorii, crearea unei noi monede – „argentino”; transformarea parității fixe dolar/pesos într-o valută flotantă etc., au fost apreciate de protestatari drept preludiul unei înrăutățiri și mai grave a stării lor materiale și sociale, ceea ce a intensificat mișcările de protest care, la câteva zile după numire, au măturat pe noul președinte.

(Continuare în pag. 6)

Comunicare susținută la

Simpozionul consacrat inaugurării

ANULUI I.L. CARAGIALE,

manifestare care a avut loc luni, 21 ianuarie 2002, la Teatrul Național din București.

Consultații pentru studenți

România în secolul XX

POPULAȚIA - ASPECTE SOCIO-ECONOMICE

Prof.univ.dr. Victor AXENCIUC

Deschidem abordarea proiectului asupra seriilor seculare ale economiei României¹ cu secțiunea referitoare la populație întrucât, în afară de orice dubiu, factorul demografic, sub variate laturi, reprezintă componenta determinantă și activă, dinamică, pe termen lung, în configurația potențialului resurselor motorii ale societății și a activității economice, alături de ceilalți factori constitutivi ai producției sociale a unei comunități umane.

Raporturile de interdependență și funcționalitate între componentele organismului economico-social, precum și multiplele corelații calculate între condițiile umane și materiale, între factorii participanți la activitatea economică, asigură obținerea unor indicatori complecși, de măsurare a variatelor aspecte calitative, a eficienței, valorii proceselor economice și sociale.

Pentru tema noastră, în condițiile modificării de mai multe ori, în decursul secolului XX, a teritoriului statului român, raportarea indicatorilor materiali și valorici la populație, de diferite categorii și forme, poate asigura, prin relația pe locuitor, un anumit grad de comparabilitate relativă, indirectă a acestora pentru întreg intervalul.

În afară de aceasta, cum este îndeobște cunoscut, aspecte importante ale vieții economice și sociale precum productivitatea, eficiența economică, consumul și alte componente ale habitatului, se exprimă sintetic prin raportarea la mărimea numărului diferitelor categorii de populație.

Sursele de informare și documentare ale acestei secțiuni a lucrării le-au constituit publicațiile periodice ale Institutului Național de Statistică, studiile școlii românești de demografie, cercetările de demografie socială și economică din alte instituții de cercetare și învățământ.

În această parte vom prezenta și analiza succint indicatorii demo-economici sub formă sintetică, cu date pentru anii selectați și reprezentativi ai diferitelor perioade din intervalul secolului XX.

La început, înfățișăm evoluția populației și densitatea ei pe unitate de suprafață, la anumite momente, determinate, ale intervalului secular. Menționăm că perioadele de modificare a teritorului țării sunt despărțite, în tabelele ce urmează, cu linii mai groase, ceea ce atenționează că unii indicatori nu sunt comparabili.

Tabelul nr. 1

Populația României în dinamică, după rata de creștere și densitate în secolul XX

Anii	Teritoriu în mii km ²	Populația ⁽¹⁾ în mii	Creștere anuală din interval		Densitatea pe km ²
			în mii ⁽²⁾	% față de perioada anterioară	
1900 ⁽³⁾	130,2	5957	-	-	46 ⁽⁵⁾
1915 ⁽²⁾	137,9	7897	129	2,2	61
1920 ⁽³⁾	295,0	15541	-	-	53
1930	295,0	18053	251	1,6	61
1939	295,0	19934	231	1,2	68
1940 ⁽⁴⁾	194,6	13281	-	-	68
1944	194,6	13700	105	0,8	70
1948 ⁽³⁾	238,4	15893	-	-	67
1968	238,4	19721	201	1,3	83
1990	238,4	23207	166	0,8	98
1999	238,4	22458	-93	-0,4	94

Note: ¹⁾ – România în hotarele de după independență, dobândită în anul 1877, și Congresul de la Berlin cuprindea provinciile: Moldova, Muntenia, Oltenia și Dobrogea.

²⁾ – Plus teritoriul Cadrilaterului dobrogean, obținut în urma războiului balcanic din 1913.

³⁾ – Teritoriul și populația României după întregirea țării cu provinciile unite în 1918.

⁴⁾ – Teritoriul și populația României reduce după rapturile din anul 1940, fără Basarabia, Bucovina, nordul Transilvaniei și Cadrilaterul.

⁵⁾ – Teritoriul și populația României după al doilea război mondial, cuprinzând pe lângă suprafața din anul 1940 și nordul Transilvaniei și sudul Bucovinei.

⁽⁶⁾ – Cifre întregite la unitate.

Sursa: Anuarul Statistic al României: 1912, 1915-1916, 1939, 1940, 1995, 2000.

O primă constatare, evidențiată de tabelul nr. 1 este creșterea, variabilă, dar continuă, a populației în acest secol, cu excepția anilor de beligeranță ai României din primul război mondial – 1916 –1918, și ai deceniului zece al secolului XX. Întrucât în acest secol s-au produs patru modificări a mărimii teritoriului statului român în anii – 1913, 1916 – 1918, 1940, 1945 -, urmărirea evoluției mărimii comparabile a populației întâmpină dificultăți; nu s-a elaborat² încă o istorie a populației României pentru a ne furniza datele comparative, necesare, la același teritoriu.

Totuși, la suprafața dată din perioadele respective densitatea demografică pe km² confirmă procesul ascendent de mărire naturală a patrimoniului populaționist al României. Un excurs în perioada anterioară a începutului secolului XX cu teritoriu relativ stabil, de patru decenii, respectiv 1860 – 1899, la fel cu cea care a urmat după războiul al doilea mondial, populația țării a sporit de la 3,9 milioane locuitori la 5,96 milioane locuitori. România conta în demografia continentului ca una dintre țările cu natalitatea cea mai ridicată. În intervalul antebelic 1900 – 1915, creșterea demografică a fost cea mai ridicată din toată epoca modernă a României și din secolul XX, de 2,2% anual; restul secolului până la 2000 ea se înscrie în tendință de scădere; în perioada interbelică, urmată de un interval de redresare în urma pierderilor provocate de primul război mondial, rata creșterii a fost de 1,6%, în prima decadă și de 1,2%, în a doua decadă. Anii războiului al doilea mondial, 1941 – 1945, nu au fost atât de gravi pentru evoluția demografică cum au fost cei ai primului război mondial, când s-a produs o scădere absolută și relativă a populației. La creșterea, slabă, evident, demografică din anii 1941 – 1944 a contribuit nu numai excendentul natural al acestor ani, ci și imigrarea în statul român a unei părți a populației, în urma înstrăinării unor teritorii românești statelor vecine; populația refugiată din nordul Transilvaniei, din Basarabia și Bucovina și Cadrilaterul Dobrogei s-a stabilit și a rămas, în majoritate, în România, ridicând numărul locuitorilor în această perioadă.

Intervalul cel mai lung de timp din secolul XX – 1945 – 1990 - a înregistrat un trend ascendent, dar în descreștere, alimentat din anul 1966 mai ales, de măsuri restrictive de întrerupere a sarcinilor, astfel: între anii 1948 – 1968 creșterea medie anuală a fost de 1,3%, între 1969 – 1988 de 0,9%, pentru ca ulterior, în deceniul 10, să se înscrie în tendință de scădere absolută, cu o medie anuală de minus 0,3%. Ca rezultat, în acest ultim deceniu al secolului XX, din patrimoniul demografic s-a pierdut față de deceniul anterior creșterea de un milion, plus scăderea absolută de 750 mii, în total 1,75 milioane persoane sau 7,9% din stocul de populație din 1990.

Creșterea sau reducerea populației în diferite perioade, ca rezultat al diminuării sporului natural anual, al unui raport subpar între nașteri și decese a fost determinată, în măsură diferită de condițiile de existență, de tradiții și mentalități nataliste și de gradul de civilizație dobândit.

Densitatea populației, în alt mod, exprimă creșterea ei în diferite perioade cu valori diferite, tendința constantă în secolul XX, în cadrul aceluiași teritoriu, fiind însă de creștere, cu excepția ultimului deceniu. Astfel, la începutul secolului – la 1900, pe km² reveneau 46 locuitori, pentru ca după 15 ani, în 1915 aceasta să ajungă la 61 locuitori. După întregirea țării, în 1918, prin aportul demografic al unor provincii cu densitate mai redusă –

Transilvania, Banatul –, dar și prin pierderile directe și indirecte provocate de primul război mondial, populația pe km² se reduce până în anul 1920 la 53 locuitori; în deceniile interbelice desimea populației sporește din nou, în anul 1939 reprezentând cea mai ridicată densitate de la formarea statului modern român; observăm că la începutul epocii moderne, la 1860 reveneau pe km² doar 31 locuitori: aceasta însemna că până la 1915 densitatea populației la unitatea de suprafață s-a dublat, iar din 1860 până în 1990, respectiv în 130 de ani, aceasta a crescut de peste trei ori. Dar după 1948, în patru decenii, o dată cu sporirea constantă a populației și concomitent cu aceasta, densitatea urcă de la 67 locuitori pe km² la 97 locuitori, respectiv cu 45%; diminuarea populației în deceniul 10 cu 0,3% pe an a produs o scădere ușoară la 94 locuitori pe km².

În consecință, în decursul unui secol patrimoniu demografic al României, la dimensiunile teritoriale din perioada interbelică, a sporit de la cca. 12,4 mil.² în anul 1900 la cca. 27 mil. în anul 1999 - respectiv o creștere de 2,2 ori; în anul 1900, circa jumătate din teritoriu se afla în cadrul statal al marilor imperii vecine, iar după 1918 întreg stoc de populație a României se afla în spațiul teritorial dintre frontierele naționale; ulterior, până la sfârșitul secolului câteva milioane de populație românească s-a aflat în afara statului român.

Procesul de îmbătrânire a populației României

Un fenomen de importanță majoră, care a însoțit creșterea demografică în secolul XX în România, ca pretutindeni în țările continentului, l-a constituit deplasarea populației de la grupele de vârstă mai mică către cele de vârstă mai mare, în a doua jumătate a secolului apărând procesul de îmbătrânire a populației, datorită creșterii ponderii celei de peste 60 de ani.

În România, punctele principale de reper ale acestui fenomen se exprimă în următoarea structură, după vârstă, a populației.

Tabelul nr. 2

Populația României pe mari grupe de vârstă în secolul XX

Ani selectați

Anii	Total	0 – 14 ani	15 – 59 ani	60 ani și peste
1900	100,0	40,0	54,7	7,0
1938	100,0	36,7	54,4	7,9
1956	100,0	27,5	62,6	9,9
1999	100,0	18,8	62,7	18,5

Tendința generală a secolului XX a fost diminuarea ponderii populației tinere – 0 – 14 ani – sub jumătate, de la 40% la 18,8% și sporirea populației în vârstă – de 60 de ani și peste – a cărei greutate specifică a crescut de la 7% la 18,5%. Dacă la 1900, cele două grupe de vârstă extreme se găseau în decalaj foarte important, cea tânără fiind de aproape șase ori mai mare (40 la 7), la sfârșitul secolului ponderile erau aproximativ egale – 18,8% - 18,5%. Trendul secular marca astfel reducerea substanțială a resurselor populației mature, respectiv a potențialului viitoarelor resurse de muncă.

Mai semnificativ apare faptul că, în primele patru decenii, când economia și populația românească se sprijinea prioritar pe agricultură, proporția dintre grupele tânără și în vârstă nu s-a schimbat sensibil, ceea ce subliniază că modul de producție și de viață rurală, care reprezenta rezerva demografică a poporului român, nu producea, pe termen secular, modificări în acest tip de structură populaționistă.

După demarajul procesului accelerat de industrializare și urbanizare modernă și de ridicare a calității vieții a maselor de populație de la baza piramidei sociale se intensifică tendința seculară de evazare a distanței dintre grupa tânără și cea vârstnică; astfel, la recensământul din 1956, prima grupă deținea doar 27,5% din total față de 36,7% în 1938, în vreme ce grupa a treia, sporește mult mai puțin, de la 7,9% la 9,9% în întreaga populație. Procesul se accelerează în următoarele patru decenii: cele două grupe, prima prin reducere, cealaltă prin creștere, ajung, cum s-a menționat, la egalitate în anul 2000.

Important apare însă faptul că grupa cea mai largă, a populației mature, funcționale în activitatea economico – socială, cea între 15 – 59 ani, pe termen lung înregistrează mărirea ponderii sale de la 54,7% la 62,7% în stocul de populație. Se poate afirma că, chiar dacă în viitorul apropiat și mai îndepărtat reducerea sensibilă a grupei de vârstă tinere în favoarea celei vârstnice va avea consecințe directe asupra populației active, deocamdată, în prezent, aceasta deține ponderea cea mai ridicată, din tot secolul XX.

În consecință, România intră în secolul XXI cu un patrimoniu demografic semnificativ îmbătrânit, aproape o cincime din populație, și cu o rezervă de populație tânără de aceeași mărime, care-și va pune în următoarele decenii o amprentă negativă asupra grupei active, de bază, a economiei naționale. Nu este cazul să analizăm aici cauzele tendinței generale și a disparităților negative produse în sfera demografiei românești în acest secol.

Tendințe noi în mișcarea naturală a proceselor populației

Scăderea natalității relative și absolute, precum și reducerea mortalității prin extinderea condițiilor mai bune de viață și asistență medicală din a doua jumătate a secolului XX, ce au avut ca efect creșterea duratei medii de viață se impun a fi luate în considerare la judecarea evoluției demografice a României în secolul XX.

Aceste determinante se vor înfățișa mult mai clar prin examinarea dinamicii naturale a populației țării în această perioadă.

Tabelul nr. 3

Mișcarea naturală a populației României în secolul XX

Ani selectați

- % -

Anii	Mii locuitori			Rata (la 1000 locuitori)			Dece se sub 1 an la 100 născuți	Dura-ta medie a vieții
	Născuți vii	Decese	Sporul natural	Născuți vii	Decese	Sporul natural		
1900	235	146	89	38,8	24,2	14,6	20,3	36,4 ⁽¹⁾
1915	320	194	126	40,5	24,5	16,0	19,9	39,6 ⁽²⁾
1920	539	415	124	34,7	26,7	8,0	22,2	
1939	564	370	194	28,3	18,6	9,7	18,3	42,0 ⁽³⁾
1948	380	248	132	23,9	15,6	8,3	14,3	
1966	273	157	116	14,3	8,2	6,1	4,7	68,5 ⁽⁴⁾
1986	377	242	135	16,5	10,6	5,9	2,3	69,3 ⁽⁵⁾
1999	235	265	-30	10,4	11,8	-1,4	1,9	69,7 ⁽⁶⁾

Note: ¹⁾ media anilor 1899 – 1901
²⁾ media anilor 1909 – 1912
³⁾ media anilor 1930 – 1932
⁴⁾ media anilor 1964 – 1967
⁵⁾ media anilor 1977 – 1978
⁶⁾ media anilor 1992 – 1994

Surse: Anuarul Statistic al României, 1912, 1915 – 1916, 1939 și 1940, 1990, 2000; Vladimir Trebici, *Demografie*, București, 1996; Vasile Ghețau, *Evolution de l'esperance de la vie en Roumanie (1900 – 1975)*, București, 1977.

Factorul esențial al măririi populației l-a constituit, până la 1915, creșterea natalității, România, cu rata sa de 38 – 40%, din această perioadă, continuată încă din a doua jumătate a secolului XIX, figurând în statistica demografică internațională pe primul loc între țările continentului nostru. În condițiile în care rata deceselor rămânea relativ constantă, rezulta un spor natural de 14,6% – 16%.

În perioada interbelică, care la începutul anilor '20 purta încă efectele negative ale războiului, mișcarea absolută a populației intra într-o fază nouă, marcată prima oară, pe termen mediu, de reducerea mortalității, dar și de diminuarea natalității; întrucât primul proces a fost mai puternic decât al doilea, a rezultat un spor natural în creștere relativă, dar exprimat în rată la 1000 locuitori, redus considerabil, de la 16%, în 1915 la 9,7%, în 1939.

România se înscria, astfel, începând din anii interbelici, pe tendințele generale ale mișcării demografice continentale: de reducere a ratei natalității și sporului natural, de reducere mai accentuată a mortalității, de sporire a duratei medii de viață și creșterii ponderii populației vârstnice.

În a doua jumătate a secolului XX, aceste trenduri, deși frânate de politici nataliste, și-au urmat cursul cu variații mai mari (sau mai mici) în diferite intervale. Curios apare faptul că, după un secol, în 1999 se nășteau în România 235 mii copii, tot atât cât s-au născut în anul 1900, când populația țării era de peste trei ori mai puțină.

În jumătatea de secol, dintre 1948 – 1999, sincopa cea mai importantă este în anul 1966, când numărul născuților coboară la 273 mii, la aproape de nivelul natalității din jurul anului 1900; se introduc măsuri administrative de limitare a întreruperilor de sarcini; ca o consecință, în anii următori, numărul nașterilor crește brusc la peste 500 mii, după care natalitatea irăși se înscrie în tendință de coborâre până la sfârșitul secolului.

La rândul său, mortalitatea diminuează sensibil, până la 1990 mai avansată ca natalitatea, de unde și un spor relativ, deși și acesta în declin, de populație. Dacă natalitatea, dinamica ei nu se află într-un raport rigid și imediat cu situația materială, cu nivelul condițiilor de viață, mortalitatea depinde direct de ele: natalitatea putea și a putut fi modificată, în această perioadă, prin măsuri de constrângere, în vreme ce mortalitatea se supunea doar condițiilor economico – sociale și naturale.

Cuprinderea treptată, de la sfârșitul deceniului cinci, a întregii populații într-un sistem de politică medicală preventivă și asigurare medicală, răspândit și la sate, precum și strămătarea majorității populației rurale, cum se va vedea mai departe, de la sate în orașele nou construite, amenajate cu utilități moderne, chiar dacă mai modeste de locuire, igienă și alimentație, au produs efecte revoluționare asupra condițiilor de trai.

Mortalitatea s-a redus considerabil; rata deceselor coboară de la 24,2%, în 1900 la 18,6% în 1939, la 8,2% în 1966; din motive generate de restricția întreruperilor de sarcini, de ajungerea la limita vârstei a generațiilor de la începutul secolului, în majoritate șubrede și neocrotite medical jumătate de secol, precum și ca urmare a declinului condițiilor medicale și de consum din ultimele două decade ale secolului XX, rata mortalității se plasează din nou în tendință de creștere, fiind în 1999 de 10,6%.

Cu o contribuție însemnată s-a înscris mortalitatea infantilă, menținând nivelul general ridicat al ratei deceselor, în primele patru decenii ale secolului; rata deceselor infantile însă evoluează într-o înclinare puternică după 1948.

Urmărirea datelor arată că, în 1900, aceasta depășea 20,3%; în 1920, influențată de urmările războiului face un puseu de 22,2%, ca ulterior, până în 1939 să coboare la 18,3%; după un deceniu, în 1948, aceasta încă determina o pierdere de 14,3 copii până la 1 an din 100 născuți. De aici coborârea devine spectaculoasă; de la 4,7% în 1966, la 2,3% în 1986 și la 1,9% în 1999. Astfel, acest indicator demografic a acuzat o reducere continuă, cu excepția câtorva ani din deceniul nouă care a purtat amprenta declinului condițiilor medicale.

Cu toate acestea, România chiar la sfârșitul secolului se afla la distanță însemnată, cu procent mult mai ridicat la mortalitate infantilă, față de țările dezvoltate ale continentului nostru.

Tabelul nr. 4

Rata mortalității infantile a unor țări, între anii 1938-1990 la 1000 născuți

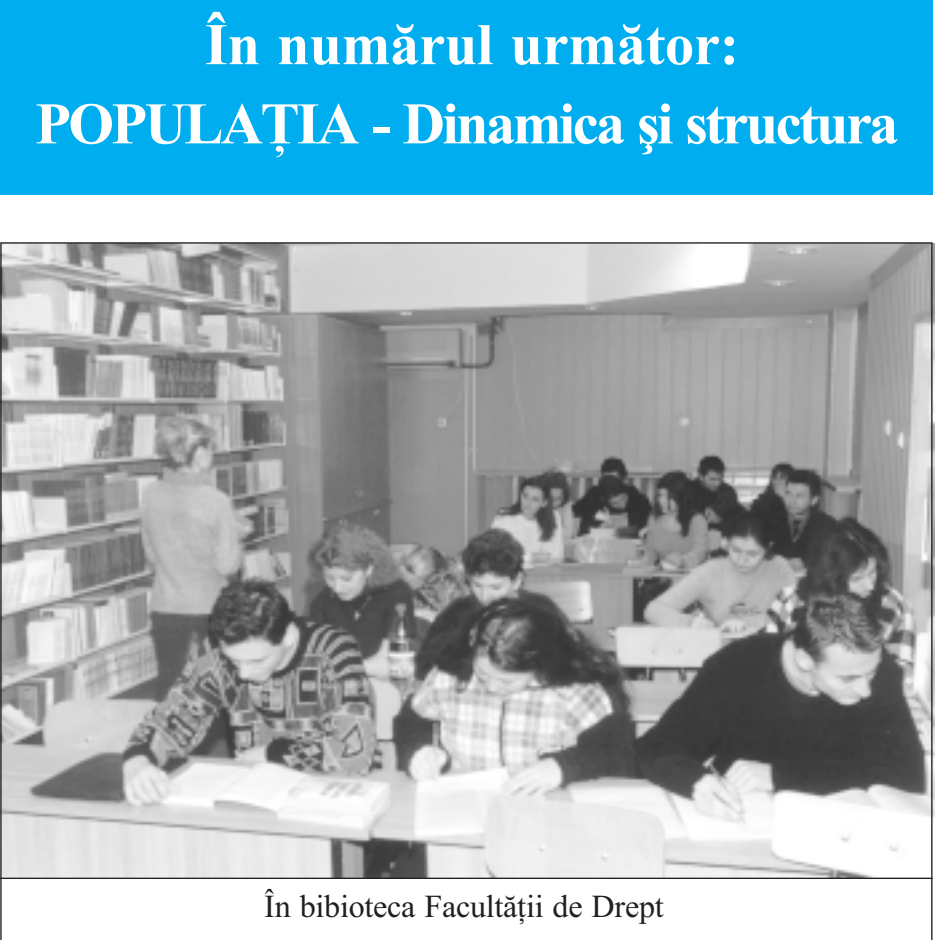
	1938	1968	1978	1990
Austria	80,1	76,2	14,8	7,9
Franța	65,6	51,9	9,8	7,4
Italia	106,3	73,4	15,3	8,8
Germania	59,8	85,0	13,0	7,6
Bulgaria	144,4	129,5	21,8	14,4
România	183,0	143,0	30,3	26,9
Argentina	105,3	76,0	40,8	25,7
Brazilia	-	-	28,3	41,4

Sursa: Anuarul Statistic al României”, București, 1991, 2000; Statistical Yearbook 1949 – 1950; 1979 – 1980.

¹⁾ Studiul de față și cele ce vor urma reprezintă forma rezumată a primei secțiuni din proiectul, *Evoluția economico-socială a României în secolul XX. Date și serii statistice pe termen lung, comparate și comentate, temă înscrisă în programul nostru de cercetare științifică pe anii 2001-2003.*

²⁾ Regretatul academician Vladimir Trebici a lucrat la Istoria populației României, pe care însă nu a reușit să o termine.

³⁾ Studii și cercetări economice, 1967, p. 258.

În biblioteca Facultății de Drept

Studentenți de la Facultatea de Marketing și Comerț Exterior a Universității *Spiru Haret*

La practică în Marea Britanie

Confirmând încă o dată permanenta preocupare a Universității *Spiru Haret* pentru îmbunătățirea și creșterea performanței actului educativ-instructiv, participarea directă, timp de trei luni, a unui număr de opt studenți de la Facultatea de Marketing și Comerț Exterior la activitățile desfășurate de prestigioase firme de specialitate din Anglia, în cadrul Programului de plasament – LEONARDO DA VINCI – , a conferit formării lor profesionale noi orizonturi. O adevărată competiție s-a desfășurat în selectarea studenților care puteau reprezenta cel mai bine Facultatea de Marketing și Comerț Exterior, care puteau, prin contribuțiile lor

la efectuarea unor investigații și studii de marketing, sondaje de opinie, acțiuni promoționale, prin activitatea lor practică desfășurată acolo, departe de supravegherea atentă a dascălilor lor, la firmele-gazdă să ofere imaginea complexă, interdisciplinară a pregătirii lor în cadrul Universității *Spiru Haret*. Criteriul valoric și-a spus din plin cuvântul, învingând orice urmă de subiectivism.

Cum au fost pregătiți pentru ca o asemenea confruntare să fie trecută cu succes, cu ce sentimente au pornit cei opt fericiți beneficiari ai unui asemenea program, de anvergură internațională, cum au fost primiți, tratați și ajutați să se

integreze în noile colectivități, cât de întins a fost registrul de activități, realizate, cu ce impresii au revenit acasă – iată câteva din întrebările pe care le-am adresat, în primul rând, conf. univ. dr. **Manuela Epure**, secretar științific al Facultății de Marketing și Comerț Exterior, sufletul inițierii și realizării acestui program, cea care a contribuit direct la selectarea, instruirea intensivă, însoțindu-i pe cei opt studenți și acestora, în al doilea rând.

Publicăm, în cele ce urmează, răspunsurile primite, mărturiile peste timp ale seriozității, efortului de a valorifica privilegiul acesta unic oferit de Facultatea de Marketing și Comerț Exterior.

Șansa de a cunoaște metode practice moderne utilizate de englezi

Conf.univ.dr. Manuela EPURE
Secretar științific al Facultății de Marketing și Comerț Exterior

Preocuparea pentru însușirea cunoștințelor teoretice s-a manifestat și se susține prin prelegeri și seminarii bine structurate, conturând o tematică de actualitate și corelată cu teoria și practica internațională în domeniu.

Pentru crearea unui cadru adecvat de instruire practică, la nivel de universitate, dar, cu precădere, la facultățile economice, s-a acționat pentru construirea unor programe de practică de specialitate, adaptate cerințelor fiecărei specializări. Un astfel de program a fost și cel denumit „Facing the challenge in the community spirit” FCICS („Acceptă provocarea în spirit comunitar”), ce s-a desfășurat în perioada 3 septembrie – 23 noiembrie 2001, beneficiarii fiind 8 dintre cei mai buni studenți ai anului IV zi, Facultatea de Marketing și Comerț Exterior.

Așadar, spiritul comunitar începe să prindă contur și în România, țară care și-a propus să adere și ea la Comunitatea Europeană.

Programul FCICS s-a realizat cu sprijinul financiar al programului educațional al Comunității Europene „Leonardo da Vinci”, beneficiarii fiind asistați financiar pe toată perioada menționată. Înfăptuirea lui a constat în stagi de practică, de 12 săptămâni, pentru fiecare din cei 8 beneficiari în întreprinderi din Marea Britanie. Asigurarea acestor plasamente de practică a fost posibilă datorită partenerului englez implicat în proiect – IPPS International Placement Provider – The Training Partnership Ltd.

Universitatea noastră a organizat, înainte de deplasare, pe perioada a trei săptămâni, o **pregătire intensivă**, atât la **disciplinele de specialitate** (Marketing, Cercetări de Marketing, Tehnici de Comercializare, Comerț Internațional etc.), cât și, mai ales, la limba engleză. Limba engleză, de altfel, a reprezentat un criteriu de bază în procesul de selecție, întrucât întreprinderile britanice au acceptat, sau au respins studenții români, în funcție de nivelul de cunoaștere și capacitatea de utilizare curentă a limbii engleze. De exemplu, unii dintre studenții beneficiari au primit telefoane de la reprezentanții firmelor britanice, unde urmau să lucreze, tocmai pentru ca aceștia să se convingă direct de capacitatea lor de a comunica în limba engleză. Poate tocmai acum au înțeles acești studenți, și nu numai ei, ci și colegii lor, cât de importantă este studiarea temeinică a limbilor străine.

Primul contact cu societatea și civilizația engleză s-a produs în aeroport, când, efectiv, studenții noștri au folosit cunoștințele de limbă engleză, nu numai pentru a-și recupera bagajele, dar și pentru a lua contact cu șoferul microbuzului sau la chioscul de ziar, pentru a cumpăra cartele telefonice.

Perioada de adaptare a fost ușor depășită de studenții noștri, mai ales, datorită partenerului englez, IPPS, care a preluat și a rezolvat cu promptitudine toate problemele legate de cazare, plasare în întreprinderi, acces nelimitat la bibliotecă, la INTERNET, precum și orientare în teritoriu și chiar prezentarea celor mai sigure și ieftine modalități de petrecere a timpului liber.

Stagiul de practică a început efectiv în 4 septembrie 2001, cu prezentarea fiecărui student la noul său loc de muncă pentru următoarele 3 luni.

Întrucât la activitatea cotidiană desfășurată la firmele în care au fost repartizați se vor referi chiar studenții, beneficiari ai acestui generos program, eu voi pune accentul pe modul în care au știut să valorifice potențialul de creație, dând dovadă de un veritabil curaj profesional.

Bălășoiu Gabriel a fost prezentat managerului firmei INDALO INTERNATIONAL Ltd din localitatea EXETER. Specificul activității firmei – prestări servicii pentru participarea la târguri și expoziții, a dat posibilitatea studentului nostru de a activa într-un mediu de afaceri specific marketingului, având șansa să vadă și să participe efectiv la proiectarea unor standuri pentru diferiți clienți, să propună și să realizeze mijloace specifice de promovare

și prin natura atribuțiilor sale să decidă și să urmărească rezultatele (efectele) propriilor demersuri. Bălășoiu Gabriel a realizat un proiect de practică bine structurat și deosebit de interesant pentru toți ceilalți colegi ai săi din România, prin metodele de promovare (Power Point – animație pe calculator).

Efectuând stagiul de practică în cadrul Agenției guvernamentale teritoriale de plasare a forței de muncă, JOB CENTER din TORQUAY, fiind subordonată direct managerului de marketing, Ciobanu Mariana datorită cunoștințelor teoretice aprofundate în cei 3 ani de studiu, a propus chiar o temă de cercetare – „Studierea eficienței asistenței acordate șomerilor de către JOB CENTER”, considerată deosebit de interesantă de către factorii de decizie din angajate, domicili să urmărească rezultatele anchetei.

Pentru Diniță Simona, care a activat într-o întreprindere de transport internațional pentru participarea la târguri și expoziții, activitatea firmei, desfășurată nu numai în Europa, ci și în Orientul Îndepărtat, Asia și chiar America, a constituit o sursă directă de informații în studiarea modului de abordare a diferitelor piețe, în funcție de specificul și elementele tradiționale ale acestora.

Florescu Raluca, lucrând în sfera relațiilor publice (public relations) și de promovare pentru o firmă ce activa în industria show-business-ului, a avut astfel șansa de a îndeplini funcția de asistent de marketing, care i-a dat posibilitatea ca zilnic să se afle în imediata apropiere a managerului de marketing al firmei (dna Val Harris) și să înțeleagă mecanismul decizional în marketing.

Micu Florentina, care a efectuat stagiul de practică în localitatea Plymouth, la Agenția de plasare a forței de muncă, JOB CENTER a propus și tema a fost acceptată, un studiu privind eficiența tehnicii de calcul moderne în asistarea șomerilor în procesul de căutare a unui loc de muncă. Și trebuie să remarcăm faptul că rezultatele studiului efectuat se regăsesc în deciziile directoriei de marketing pentru creșterea popularității acestui sistem modern de asistență și consiliere a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.

Încrederea manifestată în capacitatea studenților noștri a întrecut așteptările. Astfel, Mihai Nicoleta a efectuat stagiul de practică la BLUE SKY TECHNOLOGIES, întreprindere specializată în realizarea de piese și subsansamble în domeniul telecomunicațiilor. Cum întreprinderea activa pe piață de puțin timp (2 ani), managerul acesteia i-a dat șansa studenției noastre de a activa și decide ca un adevărat director de marketing. Astfel, i s-a pus la dispoziție un buget de marketing și i s-a solicitat să proiecteze un program de marketing, pentru o mai bună plasare pe piața serviciilor de acest gen. Responsabilitatea a fost mare, dar studenta noastră a reușit să implementeze câteva procedee specifice procesării serviciilor și să obțină aprecierea patronatului pentru munca sa.

Lucrând ca asistent de marketing la GEMINIRADIO Ltd, post de radio regional, Popescu Dalina Georgiana a avut posibilitatea să realizeze o cercetare de marketing, iar

rezultatele studiului au constituit baza adoptării unor decizii de perfecționare a activității de marketing din companie.

Cel mai aproape de mediul universitar și postliceal, cunoscând din interior sistemul britanic de orientare profesională a tinerilor, s-a aflat în tot acest timp studentul Tudorache Mihai în cadrul colegiului „SOUTH DEVON COLLEGE” din TORQUAY. Prin numeroase analize și micro-studii, Tudorache Mihai a participat la întreaga activitate cerută de marketing, beneficiind de îndrumarea unui bun și experimentat specialist în marketing, cu o bogată experiență practică în SUA.

Iată că se poate afirma că acești beneficiari ai stagiului de practică au cunoscut diversitatea activității de marketing din UE (Marea Britanie) și au pus în aplicare propriile cunoștințe teoretice, având șansa de a-și însuși metode practice moderne utilizate de specialiștii englezi.

O experiență de neuitat

Alina Georgiana POPESCU,
studentă, anul IV

Vestea că voi participa la acest program m-a făcut extrem de fericită, deoarece pentru prima oară mi-au fost recunoscute eforturile depuse de-a lungul celor 3 ani de facultate. Urma să trăiesc o nouă experiență, eram încântată, dar, în același timp, mă teamam de necunoscut. Nu credeam că voi putea face față cu succes tuturor schimbărilor.

Am fost foarte norocoasă.

De-a lungul celor 3 luni am lucrat în cadrul celui mai cunoscut post de radio din sudul Angliei, și anume: *Gemini Radio*. Aici am întâlnit un colectiv deosebit, condus de domnul Mike O'Brien (Sales Director/ Station Manager), care a fost supervizorul meu.

Primele două săptămâni pe care le-am petrecut la radio au fost de acomodare și de cunoaștere a fiecărui departament care alcătuiește compania. Astfel, am petrecut câte o zi în fiecare departament: departamentul de știri, departamentul administrativ, departamentul de creație, departamentul de control, departamentul tehnic, departamentul „Programe”.

Însă cea mai mare parte a timpului am lucrat în cadrul departamentului de vânzări, departament ce încorporează și departamentul de Marketing. Aici am reușit să pun în practică toate cunoștințele teoretice pe care le dobândisem pe parcursul celor 3 ani de studiu. Am avut posibilitatea de a putea participa la pregătirea campaniilor promoționale și ofertelor ce urmau a fi prezentate clienților. Am plecat pe teren împreună cu agenții de vânzare, pentru a putea vedea cum are loc o prezentare, cum pot fi convinși clienții să opteze pentru una din ofertele propuse și cum sunt încheiate contractele.

În tot acest timp, am învățat lucruri noi, mi-am îmbunătățit cunoștințele de computer și mi-am dezvoltat abilitățile de comunicare și am câștigat, poate cel mai important lucru: încrederea în sine.

Am reușit să cunosc oamenii cu care am lucrat și, în afara orelor de program, participând împreună cu ei la diverse

evenimente sociale. S-au dovedit a fi foarte prietenoși, domicili să afle cât mai multe lucruri despre țara din care veneam, pentru a putea înțelege cât mai bine cultura și felul nostru de a fi, al românilor.

Nimic din ce auzisem despre englezi: că ei sunt politicoși, dar reci și rezervați, distanți și îngâmfați, nu s-a confirmat. În realitate, englezii sunt calzi și prietenoși, dispuși să te ajute necondiționat, fiind alături de tine atât timp cât ai nevoie. Un popor vesel care știe să se distreze, fără a depăși limitele bunului simț.

Reper important în profesia mea

Raluca Alina FLORESCU,
studentă, anul IV

Am lucrat timp de 12 săptămâni la *Princess Theatre din Torquay*, unul dintre cele mai luxoase și moderne teatre din S-V Angliei, în cadrul departamentului de marketing al teatrului și am avut ocazia să pun în practică toate cunoștințele de marketing acumulate în cei 3 ani de facultate și să mă familiarizez cu tehnicile și metodele folosite de departamentul de marketing în relațiile cu clienții, cu presa pentru promovarea spectacolelor. Lucrând ca asistent de marketing am avut posibilitatea de a lua contact direct cu mass-media (ziariști, oameni de televiziune, radio), cu artiști renumiți de filme și teatru, reușind să-mi impun, într-o oarecare măsură, punctul de vedere și să-mi păstrez o conduită potrivită fiecărei situații. Împreună cu supraveghetarea mea, directorul de presă Valerie Harries, am participat la conferințe cu presa în cadrul cărora se luau interviuri actorilor și se făceau sedințe foto.

Această experiență este și va rămâne unică pentru mine, deoarece doar trăind și muncind acolo ai posibilitatea de a cunoaște o altă lume, de a-i vedea cum se comportă la locul de muncă și în afara acestuia. Pe cât de corecți și serioși sunt la lucru, pe atât de distractivi și inventivi sunt în afara lui.

Așadar, am avut șansa de a cunoaște acest minunat colectiv în diferite ipostaze: la locul de muncă, în cadrul unor situații mai mult sau mai puțin tensionate, la petreceri și am putut să-mi conturez o părere despre englez – ca OM și ANGAIAT.

Ce mai îmi pot dori?

Asistentă de marketing în orașul Torquay

Mariana CIOBANU,
studentă, anul IV

Am fost asistentă de marketing la un Centru de plasament de forță de muncă din orașul Torquay.

Acolo a trebuit să îndeplinesc anumite responsabilități precum: implementarea unui program de promovare a departamentului, „sfătuitorul persoanelor cu handicap”, astfel în urma evaluărilor s-a ușurat accesul la informații pentru această categorie; redactarea ziarului local de specialitate al acestui Centru de plasament de forță de muncă, în care trebuia să introduc 30 de locuri vacante, cele mai atractive din baza lor de date; redactarea săptămânală a unei „agende regionale”, unde toate centrele de plasament din regiunea Deron îmi trimiteau diferite articole din ziare, iar eu trebuia să concep pentru fiecare un rezumat. Acest lucru i-a ajutat foarte mult pe angajații centrelor de plasament, deoarece nu aveau suficient timp pentru a răfoi toată presa regională; tot în cadrul acestei perioade am redactat un proiect, cu tema: „Studierea opiniei populației asupra serviciilor oferite de *Johcentre*, la care am anexat o prezentare în *Power Point* a celor șapte compartimente a relațiilor cu publicul.

Pe parcursul plasamentului am beneficiat și de un curs avansat al limbii engleze (atât scris, cât și verbal) în domeniul marketingului și afacerilor, iar la sfârșitul plasamentului am obținut certificatul de limbă engleză, nivel avansat.

În ultimele două săptămâni activitatea mea a fost evaluată de o comisie alcătuită din managerul organizației guvernamentale – Johcentre – Torquay, managerul Departamentului de Marketing, superiorul meu și un angajat al firmei I.P.P.S., firmă care era direct răspunzătoare de plasamente și diferite activități ale tuturor studenților și în urma acesteia am obținut Diploma de „MERIT”, cu specializarea în domeniul Marketingului.

La fel ca angajații firmei

Nicoleta MIHAI,
studentă, anul IV

Managerul companiei la care am fost repartizată mi-a prezentat detaliată a firmei, m-a prezentat întregului colectiv și mi-a expus pe larg atribuțiile pe care urma să le îndeplinesc. Încă de la început am fost

impresionată de seriozitatea cu care am fost tratată, de faptul că am avut responsabilități, ca oricare din angajații firmei, precum și acces la datele confidențiale.

La început nu știam prea multe lucruri despre domeniul de activitate în care *Bluesky Technology* activa: telecomunicațiile. Nu vindeau bunuri de consum, ci echipamente sofisticate de testare a tehnologiilor de ultimă generație în comunicații, ale căror abrevieri nu-mi spuneau nimic la început.Însă, datorită timpului petrecut cu managerul general și directorii tehnici, am reușit să mă familiarizez cu piața acestor echipamente și tehnologii și chiar să încerc aa anticipez cota de piață a firmei pentru următorii ani.

În activitatea de studiu, practica aceasta a reprezentat un lucru excepțional pentru că te ajută să cunoști condițiile de muncă dintr-o companie europeană, să te familiarizezi cu ele, te pune față în față cu multe situații imprevizibile pe care trebuie să le depășești, față de care trebuie să te adaptezi și, în plus, de ce nu, îți oferă șansa de a studia cultura și modul de viață al unei civilizații europene.

În urma acestui plasament, am primit două certificate, unul de limbă engleză și unul pentru serviciile prestate într-o companie englezească, ambele recunoscute pe plan european.

Un câștig profesional

Gabriel BĂLĂȘOIU,
student, anul IV

Această perioadă de practică de trei luni în Marea Britanie a reprezentat pentru mine un câștig enorm, atât din punct de vedere profesional, cât și din punct de vedere cultural.

Acolo am lucrat efectiv în cadrul companiei „Indalo International” ce avea drept profil de activitate serviciile expoziționale.

În cadrul firmei rolul meu s-a rezumat în a crea o bază de date cu toți clienții firmei (chiar și cei potențiali), începând cu anul înființării; realizarea unor pagini Web pe Internet, precum și o publicitate realizată în programul Power Point (acest program nefiind cunoscut de nici unul dintre angajați), salvată pe suport magnetic, lungă de aproximativ de 25 de minute și care a reprezentat, totodată, și proiectul meu ca urmare a acestei perioade de plasament.

Consider că mi-am îndeplinit cu succes toate atribuțiile ce mi-au fost repartizate în această perioadă de 3 luni; drept urmare am fost răsplătit cu un certificat de muncă al căru nivel este: *First class distinction*.

Tot în această perioadă, am fost beneficiarul unui curs de limba engleză pentru afaceri, în urma căruia am obținut un certificat de absolvire, recunoscut pe plan european.

În încheiere, aș dori să remarc că, pe lângă cele două certificate obținute în urma plasamentului pe care le consider un atu în desăvârșirea viitoarei mele cariere, un loc important îl ocupă și faptul că am reușit să mă adaptez condițiilor de muncă dintr-o companie competitivă, europeană, fapt ce mi-a sporit considerabil încrederea în forțele proprii și mă face să privesc cu mai mult optimism în viitor.

Într-un mediu universitar

Mihai TUDORACHE,
student, anul IV

Această instruire practică a fost o experiență inedită pentru mine, pentru că am avut ocazia să lucrez la o companie din străinătate. Am lucrat în Departamentul de Marketing al Colegiului *South Devon*, cel mai important colegiu pe plan local.

Aici am avut posibilitatea să văd cum își desfășoară activitatea studenții și vă pot spune că profesorii pun foarte mult accent pe activitatea practică și mai puțin pe teorie.

Lucrând în Departamentul de Marketing al colegiului, mi-am dat seama cât de important era acest departament pentru colegiu, pentru că prin broșurile pe care le făceau atrăgeau un mare număr de studenți. De asemenea, colegiul acordă o mare importanță studenților străini care vin în Anglia să studieze.

În cele 3 luni cât am lucrat la colegiu am făcut 3 cercetări de marketing. Prima cercetare a presupus studiarea modului în care studenții călătoresc spre colegiu (ce mijloace de transport folosesc) și ce îmbunătățiri ar vrea să se realizeze de către colegiu pentru fiecare mod de transport. Această cercetare a presupus utilizarea unui chestionar.A doua cercetare a fost asemănătoare cu prima, numai că a vizat profesorii și stafful colegiului. A treia cercetare a vizat spațiul de parcare oferit de colegiu. Această cercetare am făcut-o prin metoda observării și a fost foarte utilă colegiului, care, pe baza informațiilor oferite de mine, a luat decizia de a construi o nouă parcare pentru studenții colegiului.

O altă cercetare s-a referit la proiectul personal făcut pentru universitate și pentru Agenția Leonardo da Vinci, urmărind să definească cât de mulțumiți sunt studenții Colegiului *South Devon* de diferitele

servicii furnizate de colegiu. Această cercetare s-a făcut cu ajutorul chestionarului și a presupus interviuarea unui anumit număr de studenți.

Episodul Anglia

Florentina MICU,
studentă, anul IV

Am fost plasată la o instituție guvernamentală, o agenție de plasamente de locuri de muncă. A fost foarte interesant prin prisma faptului că am avut posibilitatea să cunosc oameni din diferite medii sociale, care se aflau în căutarea unui job. Pe perioada plasamentului am efectuat o cercetare de marketing, am ajutat Departamentul de Marketing în pregătirea unor expoziții pe diverse teme (de exemplu, *Christmas Jeb's Fair*). De asemenea, am participat la pregătirea ședințelor săptămânale, care aveau loc cu un reprezentant guvernamental. Aceasta avea rolul de a informa, atât conducerea, cât și angajații în legătură cu ultimele noutăți în domeniu.

O altă sarcină repartizată era aceea de a mă ocupa de pagina săptămânală pe care agenția o avea în principalul ziar local.

Este o mare diferență dintre ce se spune despre englezi și cum sunt de fapt. Sunt considerați niște oameni foarte rigizi, ceea ce nu este sub nici o formă adevărat. Sunt foarte deschisi la dialog și dispuși să te ajute, indiferent de problema pe care o ai.

Trei luni cât o viață

Simona DINIȚĂ,
studentă, anul IV

3 septembrie 2001 – prima oară în avion – într-adevăr o senzație deosebită. Și, totuși, mi se străngea inima gândindu-mă că las în urmă tot ce cunosc și mă îndrept către un loc unde voi fi o străină între străini.

4 septembrie 2001 – prima întâlnire cu organizația de primire – IPPS. Toți foarte drăguți și foarte amabili. Am rămas totuși puțin uimită când, odată ajunși în birou, ne-au invitat să ne așezăm. Pe jos. Era curat, dar totuși noi eram toți îmbrăcați la patru ace. Așa că s-au găsit câteva scaune pentru a ne așeza. Mi-au lăsat impresia că toți vroiau să ne fie prieteni. Și, cu cei mai tineri dintre ei, chiar am devenit prieteni.

5 septembrie 2001 – prima zi de serviciu. Firma la care lucram era în alt oraș (45 de minute cu autobuzul). Dar nu îmi părea rău, deoarece îmi făcea plăcere să merg cu autobuzul (drumul era de-a lungul coastei) și să privesc marea, pescărușii, oamenii. În autobuz toată lumea era prietenă cu șoferul, de parcă se știau de-o viață (de fapt, șoferii erau foarte amabili și intrau în vorbă cu oamenii).

Odată ajunsă la birou, mă simțeam importantă. Facem atâtea lucruri noi și învățăm atât de mult și, în același timp, îi ajutam și pe ceilalți din birou, încât nu m-aș fi putut plătisi. În afara faptului că, pe zi ce trecea, cunoașteam noi studenți aduși de IPPS din diferite țări și era atât de interesant să discuți cu ei, am cunoscut oameni realizați (directori de firme), care mi-au schimbat puțin modul de a gândi.

23 noiembrie 2001 – ziua întoarcerii. Nu credeam că voi fi tristă să plec, deoarece îmi era foarte dor de casă și număram zilele până la plecare.

Însă modul cum și-au luat la revedere (cei de la IPPS și toți ceilalți pe care îi cunoscusem) m-a făcut să vărs câteva lacrimi de tristețe, știind că poate nu-i voi mai revedea niciodată.

Totuși, printre multele senzații deosebite încercate în Torquay, am trăit o altă senzație la fel de puternică: când am văzut, din avion, la întoarcere, Munții Carpați cu crestele înzăpezite. Am simțit că ajung acasă. Și pot să vă spun că, dintre țările văzute din avion, țara noastră este cea mai frumoasă.

Multe ar mai fi de povestit. Pentru mine trei luni au fost o întreagă viață, o nouă viață cu multe experiențe inedite. Am învățat din fiecare cât am putut de mult și apoi m-am bucurat să mă întorc la vechea mea viață.

Pagină realizată de Adela DEAC

I.L. Caragiale. 150 de ani

(Continuare din pag. 1)

Înainte de a pormi la analiza navelor va trebui să ne întoarcem la încadrarea prozei lui I.L. Caragiale în evoluția genului: moldoveanul Creangă, munteanul Delavrancea, ardeleanul Ioan Slavici, fiecare din ei contura o lume specifică impunând tipologii rurale, definind un peisaj aparte cu o marcată individualitate. Nuvelele lui Caragiale nu se înscriu nici prin descrieri de peisaj, nici prin situații geografice, nici prin înfățișări ale caracterului omenesc într-o zonă anume a țării (de aici și nenumăratele identificări ale Podenilor, locul unde se desfășoară acțiunea *Făcliei de Paști*) nu au un specific local. Se indică doar coordonatele de relief necesare pentru a contura cadrul care devine în toate nuvelele sale un factor determinant al procesului psihologic declanșat: „Valea Podenilor este o văgăună închisă din patru părți de dealuri păduroase. În partea dinspre miazăzi, mai cufundată, se adună, din șipotele de izvoarăse de sub dealuri, niște băltaie adânci, deasupra cărora se ridică ca niște perii, stușișuri dese de rogoz. Între partea băltoasă și partea mai ridicată dinspre miazănoapte, în mijlocul văii, stă hanul lui Leiba”.

Precizarea unei anume localități nu se leagă de acțiunea propriu-zisă, ci de o perioadă revolută a existenței personajului: „apoi croitor și ștergător de pete într-o ulicioară tristă din Iași”. Cât privește nvela *În vreme de război*, deznodământul este pregătit prin descrierea unei zile de toamnă rece, când ploaia se metamorfozează în ninsoare. Caragiale reține elementele de ordin general, caracteristice oricărei zile din această perioadă, când vremea prevestește sosirea unui alt anotimp; mai închis, mai neprimitor și care în împrejurările de atunci sporește sentimentul de izolare, de clausturare: „Afară ploaua mărunțel, ploaie rece de toamnă, și boabele de apă prelingându-se de pe streșini și picând în clipe ritmate pe fundul unui butoi dogol, lăsat gol într-adins la umezeală, făceau un fel de cântare cu nenumărate și ciudate înțelesuri”.

Natura, fie ca peisaj înfățișat în sine, fie în desfășurarea anotimpurilor, fie ca prezentă a fenomenelor meteorologice are în nuvelele lui Caragiale o strictă funcționalitate, este esențializată. Așadar referirile succinte nu au alt rost decât acela de a contura cadrul fizic ce sporește imaginea singurătații, face să crească spaima și, ca urmare, senzația lipsei oricăru sprijin uman venit din afara individului aflat pradă angoasele.

Garabet Ibrăileanu a dezvoltat ideea, de astfel riguros exactă, a unei nete bipolarități morale în scrierul lui Caragiale: oraș-sat. Cel dintâi a furnizat obiectul satirei, cel de al doilea al tragediei. Criticul spunea: „Niciodată în opera sa tragică el n-a luat personaje din clasele nouă, din mahala, în operele lui satirice dimpotrivă, niciodată n-a luat personaje din clasa țărănească. Așadar, Caragiale nu și-a bătut joc niciodată de țărâtime; iar cînd a scris tragedii, niciodată n-a crezut că clasele nouă merită onoarea de a servi ca material pentru tragedie – pentru sentimente puternice, serioase, grave”.

Considerațiile lui Garabet Ibrăileanu pot fi duse mai departe în sensul bipolarității modului în care ne este înfățișat cadrul acțiunii. În timp ce toate faptele petrecute în mediul rural sunt înconjurate de elemente care se mărginesc la conturarea atmosferei generale, lipsite parcă de mișcare, cele câteva scene care se desfășoară la oraș – și aici mă refer la nvela *Păcat* – au nervozitatea, animația, culoarea specifică paginilor din „momentele” lui Caragiale. Contrastul este net, evident, deliberat. Nu o incapacitate a autorului de a zugrăvi natura, ci adevăarea ei la tragedia umană, o stare de osmoză între om și mediu, între frământările individului și ambianță, între seismele lui interioare și ceea ce se petrece în afara minții sa potențeze zbuciumul său.

O altă bipolaritate a navelor tragice ale lui Caragiale este o atemporalitate destul de marcată a lumii satului (evidentă și în acelea cu caracter fantastic *Kir Ianulea*, *La hanul lui Mînjoață* etc.) și inscrierea prin anumite elemente în cea de-a doua jumătate a secolului nostru doar a orașului, locul unde se află avocații, procurorul, comisarii de poliție, oamenii politici, toți cei de care se leagă ideea de administrație, de aplicarea legii. Satul are ca elemente definitorii: hanul și biserica, iar ca autoritate ne apare doar primarul, dar și acesta mai ales în calitate de sfătuitor al preotului.

Pe când nuvelele tragicomice (*Două lozuri*, *Cămău om sucit*) aparțin lumii orașului. Cel ce a statornicit acest gen fără a avea înaintași și l-a urcat pe culmile cele mai înalte ale desăvârșirii artistice, creând adevărate prototipuri, a situat personajele lui strict în lumea orașului. Este una din distincțiile care se cer făcute atunci când căutăm să delimităm lumile lui Caragiale. Care chiar dacă se intersectează precum în *Păcat* își păstrează integral trăsăturile antagonice.

O întrebare specială ridică nvela *În vreme de război* în care acțiunea, destinul celor doi eroi capătă o întorsătură radicală datorită războiului de independență. Dar acest eveniment nu este privit în conotațiile sale istorice, ci reprezintă soluția salvatoare pentru dispariția preotului infractor din

calea unei inevitabile urmăriri, arestări și condamnări, ca apoi moartea pe câmpul de luptă să încheie în acorduri eroice o viață menită dezonorării și chinului în temniță. Și, în aceeași măsură, oferă posibilitatea fratelui de a intra în definitivă posesie a averii. Am putea spune că războiul are aici un sens invers decât cel pe care îl cunoaștem: el poate acoperi un fapt iresponsabil și schimba radical două destine. Cu extrema rigoare ce i-a caracterizat scrierul, Ion Luca Caragiale și-a intitulat nvela *În vreme de război*, adică ceea ce se poate întâmpla într-un timp neobișnuit, când făgăsurile existenței normale pot fi eludate sau chiar abolite. Deși evenimentul este evocat prin câteva repere: trecerea voluntarilor, cele două scrisori, nu-i mai puțin adevărat că acțiunea este proiectată tot într-o ambianță atemporală.

Satul trăiește într-o stare în care timpul pare că nu a acționat: preotul Niță după ce împușcă pe cei doi copii aflați în pragul păcatului: „Ia de mână pe Cuțiteiu și pornește urmat de *obștea satului*” (s.n.), un mod arhaic de a judeca un fapt reprobabil, iar Leiba Zibal „merge la Iași să spună rabinului”, nu se supune judecății autorității, ci ierarhiei confesionale.

George Călinescu a analizat cele trei nuvele din perspectiva influenței lui Zola, a doctrinei naturaliste în general. Caragiale a avut oroare de ideea de școală literară, orice încorsetare în regulile rigide ale unui curent stărnind spiritul său caustic materializat în savuroase parodii. Criticul consideră că: „În alte nuvele, Caragiale a studiat numai procesul încordării și nebulia de origine paroxistică. De data aceasta domeniul e curat psihologic, totuși mentalitatea naturalistă stăruie în preocuparea de a stabili lanțuri cauzale”.

Ereditarea, pe care Zola o considera ca „având o mare influență în manifestările intelectuale și pasionale ale oamenilor”, stă la temelia nvelui *Păcat*. Așa cum a observat George Călinescu, *În vreme de război* este în mod indirect construită pe aceeași idee: ambii frați suferă de aceeași tară morală: lăcomia anomală. Nvela *Păcat* este în fond prima și, până la epica Hortensiei Papadat-Bengescu, cea mai de seamă împlinire a epicii românești în care ereditatea capătă intruchipare artistică deplină. Pomind de la uninea între un băiat sănătos de țară și văduva unui dement, boala de diseminează în întreg organismul familiei. E un țesut inundat de celule patogene, care nu se propagă numai în linie directă. Paradoxal Ileana, care declanșează pasiunea incestuoasă și se înverșunează să o ducă până la capăt, e născută din dragostea curată a căsniciei preotului cu soția lui. Mitu cel care e născut din dragostea vinovată a tânărului seminarist cu văduva aristocratică, e un placid, manifestările destrăbălate ale primei copilării înțetează din moment ce e scos din mediul orășenesc și adus în curățenia morală și fizică a satului. Fiica femeii bogate de la oraș cu soțul ei nebul este bolnavă cu manifestări de o violență ieșită din comun. Deci din aceeași mamă se nasc doi copii cu structuri opuse normal-bolnav, din același tată (preotul) tot astfel. Cine poartă germeul decăderii? Fiecare din părinți vedește o ereditate ambivalentă. Autorul poate că a vrut „să incurce pistele” în așa fel încât să nu se conformeze unei scheme, prestabilite. Și aceasta deoarece leit motivul nvelui e păcatul. Cuvântul deosebit leit motivul nvelui e păcatul. Cuvântul păcatul apare în momentele cheie ale acțiunii, el constituie obsesia care marchează existența preotului Niță.

În prima confruntare cu fiica sa Ileana, aceasta e sintagma care este rostită de trei ori, robind-o de fiecare dată mai apăsât. Preotul vrea să împiedice cu orice chip incestul care pentru el reprezintă „rușinea și *păcatul*”. Când îi incredințează fiului său taina nașterii îi spune: „Am greșit... am *păcătuit*...”. Și ultimele cuvinte ce le adresează copiilor săi morți sunt „Nu așa, că-i *păcat*”. Și exemplele s-ar putea înmulți, dar ceea ce am vrut să dovedim e faptul că nu conștiința eredității încărcate e determinantă în comportarea preotului, ci conștiința păcatului. Desigur, privită din punctul de vedere al doctrinei naturaliste, nvela prezintă inconsecvențe și abateri de la teoria eredității. Cred că pe această idee germinativă, I.L. Caragiale a ridicat o adevărată tragedie clasică, unică în literatura română, în care un păcat comis fără voie aduce nenorociri în lanț asupra întregii familii, ce nu pot fi oprite decât printr-o dublă crimă și plătite cu propria viață. Preotul este un Oedip modern care, comițând păcatul împotriva voinței lui, atras de insistențele femeii mature, luptă din răsputeri ca el să nu se mai abată și asupra celei de-a doua generații. Preotul se opune destinului implacabil, procedând cu acea cruzime tipică eroului antic.

Nu numai o dată Caragiale a pomit de la ceea ce viața imediată îi scotea în cale, topind în structura comediorilor, momentelor, navelor sale tipuri și întâmplări culesc ca urmare a unei priviri continue asupra lumii din jur. Șerban Cioculescu, de-a lungul neobositei sale existențe de cercetător al operei lui Caragiale, a relevat multiple aspecte ale acestei relații. Ceea ce nu a fost pus în evidență până acum este faptul că „momentul de inspirație” al nvelui *Păcat* se află într-o tragedie petrecută cu aproape doi ani înainte de apariția acestei capodopere.

Vom folosi două surse: G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Minerva, 1982, p.529 și Mihai Sorin Rădulescu, *Elita liberală românească*, 1866-1890, Editura All, p.106, ambele legate de V.A. Urechia, academician, profesor universitar, demnitar, literat. Era un om cu o mare suprafață în viața socială intelectuală a României. După moartea primei sale soții, s-a căsătorit în 1859 cu Luiza Pester Wirth, de care a divorțat în 1872, pentru a se căsători în anul următor cu Ana Pester Wirth sora Luizei (Mihai Sorin Rădulescu). Surorile Pester Wirth erau în număr de patru. Cu Luiza V.A. Urechia a

Episodul nu este transpus ca atare de prozator. Dar Caragiale nu putea să nu fie impresionat de această tragedie petrecută în anul 1890. Până la publicarea în Universul literar (1892, 27 ianuarie – 3 februarie) nu trecuseră nici doi ani ceea ce a impus în mod imperios anume abateri de la modul în care s-au desfășurat faptele. Ce este identic: și în realitate, și în nvelă, tatăl a comis păcatul, tot tatăl este acela care mărturisește ficei și fiului păcatul pe care l-a comis și situația incestuoasă în care se află cei doi. Inițiativa a avut-o tot fiica, care a divorțat de soțul său dr. Rizu fiind îndrăgostită de ofițerul cu care vrea să se căsătorească, neștiind că e fratele ei. Și în

Comical și tragicul

avut trei copii: Nestor, Corina (căsătorită cu dr. Eugen Rizu) și dr. Alceu Urechia, prea cunoscutul umorist, prieten al lui I.L. Caragiale și al lui Al. Vlahuță. După divorțul de cea de-a doua soție, V.A. Urechia se va recăsători cu sora acesteia Ana (Tejina). Iată cum prezintă G. Călinescu acest episod: „A doua soră Wirth-Pester, Ana (Tejina), trece cu nupții legale în alcovul lui V.A. Urechia, care coabita, se zice, și cu a treia soră, Carlotta (Leria) Pester, profesoară de muzică a reginei Elisabeta (V.A. Urechia avea viță la Sinaia) [...] Era a patra soră, Emilia Pester soția generalului N. Dona, socrul lui Al. Vlahuță. Aceasta muri la 10 noiembrie 1889, lăsând un fiu căpitan în vârstă de treizeci de ani, Alexandru Gurii. Căpitanul voi a se căsători cu Corina Rizu, fiica lui V.A. Urechia (conform volumului „Elitele liberale...”, Corina divorțase de dr. Rizu în 1888 n.n.) însă academicianul se opuse violent, mărturisind primejdia incestului. Ofițerul era fiul său cu Emilia, deci frate al Corinei. Cei doi se sinucisera.”

realitate, și în nvelă, tatăl se opune. Și în realitate, și în nvelă, cei doi îndrăgostiți mor.

Să mai reținem că păcatul se comite în lumea orașului și în realitate, și în nvelă. Cu deosebire că bărbatul aparține în nvelă lumii satului, lume pură în concepția lui Caragiale, care este atrasă pe panta păcatului de cineva din oraș. În consecință, se poate spune că o comparație între realitate și transpunerea ei accentuează opoziția oraș-sat, din punct de vedere moral, din opera lui Caragiale în defavoarea celui dintâi. Iar finalul vine să întărească această opoziție în sensul că, deși importantul om politic V.A. Urechia a atras atenția celor doi îndrăgostiți și s-a opus căsătoriei, iar cei doi au ales moartea unei despărțiri din motivele invocate de tatăl lor. Acesta n-a fost zgduidut precum preotul din nvela lui I.L. Caragiale de tragedia morții copiilor lui. A mai trăit unsprezece ani. Născut în 1834 înțețează din viață la sfârșitul anului 1901. Nu înainte de a mai cunoaște încă un episod care nu s-a încheiat tragic ca cel dintâi, dar care arată că sămânța păcatului său se diseminase în toate ramurile familiei. Dacă fiica lui V.A.

Urechia, Corina, se sinucisese fiindcă nu s-a putut căsători cu fratele său, de data aceasta unul din băieții lui V.A. Urechia, doctorul Alceu Urechia, se va îndrăgosti de verișoara lui primară, Margareta, căsătorită cu bunul său prieten Al. Vlahuță în ziua de 3 martie 1888. După cum am văzut Margareta era născută din căsătoria celei de a patra surori Pester, Emilia, cu generalul N.Dona. Alceu și verișoara sa conviețuiesc adulterin și au un copil în afara căsătoriei. Soția doctorului divorțează, precum va face un an mai târziu, în 1896 și Al. Vlahuță. Că dragostea Margaretei pentru vârul său a fost mai mare este evident: Margareta Dona, devenită Urechia, refuză să-și mai vadă vreedată cele două frice din căsătoria cu Al. Vlahuță. Glasul dragostei pentru vârul său a fost mai puternic decât glasul maternității. Familia Urechia era bântuită de spectrul imoralității lui V.A. Urechia. Când s-a petrecut acest „încet de gradul al doilea” care nu e pedepsit de lege, I.L. Caragiale publicase nvela „Păcat”. În consecință numai primul episod tragic din viața familiei V.A. Urechia l-a inspirat.

Influența școlii naturaliste se face simțită mai ales în nvela *Păcat* prin ceea ce Zola numea în celebra sa prefață la romanul Thérèse Raquin¹⁴ studierea temperamentelor și nu a caracterelor: „Am ales personaje integral dominate de nervii și de sângele lor, lipsite de liberul arbitru, conduse de fidelitatea trupului în fiecare act al vieții lor”, spunea romancierul francez.

Ori femeia cu care seminaristul întreține pentru prima dată în viață sexuale este condusă de „acțiunea surdă a pasiunilor” care nu-i dă pace tânărului frumos până nu îl posedă cu o voluptate ieșită din comun. Ileana, fiica preotului, reproduce la o amplitudine mult mai mare și la o dezlănțuire instinctuală mai tensionată tenacitatea doamnei în dorința de posesiune fizică a celui pe care îl iubește. Pentru că și seminaristul Niță și fiul său Mitu nu făcuseră nici un pas spre femeile care îi provoacă, îi atrag, dovădind obstinație în realizarea pasiunii lor neînfăinate. Bărbații sunt placizi, soțul Ilei este aproape un idiot, după cum soțul doamnei era un nebul. Va fi simțit oare preotul Niță că fiul său Mitu nu va rezista dezlănțurii erotice a femeii așa cum nu a rezistat nici el în tinerețe unei alte femei tot atât de insistente? Studierea acestei „unități stranie care se poate produce între două temperamente diferite”, ca să cităm iarăși din prefața lui Zola, reprezintă structura nvelui. Prin aceasta *Păcat* devine, cred, cea mai reprezentativă operă a școlii naturaliste în țara noastră.

În același timp trebuie să arătăm că păcatul seminaristului Niță este echivalent cu trauma care a marcat psihic pe băiatul de prăvălie Leiba când asista la un act de cruzime căruia și el era să-i devină victimă. Cele trei nuvele ale lui Caragiale dezvoltă ideea traumei psihice care are asupra individului consecințe ce nu pot fi eludate. Idee pe care s-a constituit doctrina lui Freud și pe care o regăsim printr-una din acele inexplicabile coincidențe ale spiritului în nuvelele lui Caragiale. Pentru că și cărciumarul din *În vreme de război* suferă o traumă: scăpându-și fratele de implacabila pedeapsă a autorităților, el îl trimise la moarte. Ca într-o tragedie antică el este salvatorul care produce moartea. De aceea va fi mereu hăituit de spectrul revenirii fratelui. În fond, această nvelă ar trebui înscrisă în aria mai largă a mitului numit „funesta întoarcere” care a dat – printre altele – acea capodoperă a teatrului universal Neîntelegerea de Camus. Opera „Sărmanul matolet” de Darius Milhand pe un libret de Jean Cocteau, inspirat dintr-o crimă petrecută la Constanța în anii '20. Dar la Caragiale tragedia se dezlănțuie din momentul în care cel ce revine își „declină identitatea” și nu invers cum se întâmplă în toate intruchipările literare ale acestui mit.

Trauma produce spaima, sentiment te care sunt clădite toate aceste trei nuvele: spaima de a fi asinat în *O Făclie de Paști*, spaima de perpetuare a păcatului în *Păcat*, spaima revenirii fratelui deposedat în nvela *În vreme de război*. I.L. Caragiale a analizat modul în care o traumă apărută în momente diferite ale vieții: copilărie (*O Făclie de Paști*), adolescența (*Păcat*), maturitate (*În vreme de război*) acționează asupra psihicului într-o gradație fără oprire și fără posibilitatea de tămăduire. Spaima e în aceste nuvele un proces psihic ireversibil ce se desfășoară în cercuri concentrice. De aceea reacțiile finale și ale lui Leiba Zibal și ale Popei Niță și ale lui Stavrachie, fiind la prima vedere imprevizibile și de-a dreptul monstruoase raportate la firea lor de oameni fricoși (Leiba), cumsecade (preotul Niță), lacomii (Stavrachie), sunt pe deplin motivate de spaima care acționează galopant.

Dar mai înainte de a căuta explicații în domenii livrești, de a stabili influențe și filiații poate că ar trebui să dăm acestor nuvele o explicație pomind de la structura personalității lui Caragiale. Nuvelele potențeează în zonele neobișnuitului, trăsăturile de caracter ale lui Caragiale: anxietatea, convingerea că e urmărit de ghinion, superstiția, ipohondria, credința în semnele cerești, obsesia nenorocului, ideea vieții în contratimp, teama de „ceasul rău” și de „pluza rea”.

Nuvelistica lui, mai presus de influențele livrești care au fost puse în evidență încă de la apariția lor, subliniindu-se atât apropierile cât și diferențierile de literatură rusă și scandinavă – Tolstoi și Ibsen –, poartă mult peceata firii sale bântuite de neliniști. Nu o dată

când se întâmplă ceva rău, dar nu iremediabil spune celor în cauză: „să v-ajute Dumnezeu a vă vedea restabiliți cât mai curând. Lui să-i mulțumim că nu v-a răpus piaza rea” și îi îndeamnă „să ajutați corpului a lupta împotriva urmărilor blestematului ceas rău”. Norocul e o noțiune frecventă, invocată de-a lungul scrisorilor și opere sale beletristice. Nvela *Două lozuri* este construită pe această structură. Leffer Popescu nu a luat bilete la loterie cu bani săși... fiindcă, spuseseră mulți, când se tot plângea că n-ar noroc la joc, să-ncearcă a juca cu bani de-mprumut. ” Când și-a cumpărat biletele la cele două loterii „a răs pesimist – ”Ți-ai găsit ! eu și noroc!” Și când încep avaturile căutării celor „două bilete”, Leffer Popescu îi spune prietenului său comisarul „să știți, nene Turturene, că le găsim tocmai a doua zi după termen... !mi cunosc eu norocul”.

I.L. Caragiale afișa cu ostentație – pentru a preîntâmpina orice obiecție i s-ar fi putut face – faptul că nu-și încheiase instrucția școlară: „Eu, neîfind dat la carte, nu știu ce să zic despre timp și despre spațiu, despre acești doi frați gemeni, fără mamă creați. Mă mulțumesc a zice că așa a vrut Dumnezeu A-tot-Țiitorul.”

Filonul popular fie fantastic, fie legat de superstiții, de ceea ce nu se poate explica, de ceea ce rămâne în zonele obscure ale sufletului, revine mereu ca un leit motiv al prozei sale. *La hanul lui Mînjoață* reprezentând o pagină caracteristică în acest sens.

Dar norocul prezent și în titlurile unor din nuvelele sale, cum se întâmplă în *Om cu noroc* cu un înțeles ironic duce și la o altă permanență a prozei sale: viața în contratimp. Nu numai o dată vom întâlni la Caragiale acest paradox, o idee modernă izvorâtă dintr-o credință populară, dintr-o superstiție. Acest extraordinar cunoscător al limbii române afla termenii autohtoni pentru a pune în valoare contratimpul funciar al omului cu viața: omul este sucit... „A fost odată un om care toată viața lui nu s-a putut potrivi cu lumea – un om sucit”, așa începe nvela *Cămău om sucit*. De mic merge în răspăr viața: „așa copil sucit n-am mai văzut”. Și întreaga dezvoltare a nvelii demonstrează savuros acest contratimp pe care nici o faptă a personajului nu-l poate evita. *Două lozuri* reprezintă același contratimp tragic evidențiat în două structuri fundamentale: biletele câștigătoare sunt pierdute, iar atunci când sunt găsite, ele sunt câștigătoare invers. În consecință, contratimpul intervine și atunci când situația devine la prima vedere fericită.

Contratimpul este una din prezențele cele mai evidente ale opereii lui I.L. Caragiale. După cum ambiguitatea reprezintă iară o trăsătură a nuvelisticii lui. Așa cum am spus, critica, atât cea contemporană lui, cât și cea exercitată în posteritate, a subliniat influența naturalismului, curentul dominant al prozei sfârșitului secolului al XIX-lea în literatura europeană. Dar în același timp I.L. Caragiale, care disecă minuișoazele cazurile patologice așa cum am văzut, creează o ambiguitate fie a finalului (*Două lozuri*, *În vreme de război*), fie a întregii desfășurări a acțiunii (*La hanul lui Mînjoață*). Libertatea sa față de școlile literare l-a făcut să părasească un filon tocmai când îl credeam mai adânc ancorat și să treacă în panta opusă cu naturalețe.

Chiar păcatul nu este definit conform legilor scrise sau unei anume doctrine, femeia care îl ademenise era văduvă. Nici ea, nici seminaristul nu comiseră un adulter în sensul juridic al cuvântului, dar preotul are conștiința păcatului în momentul în care îl întâlnește pe Mitu copil născut în afara căsătoriei. Atunci se dezlănțuie spaima. Nu sub amenințarea legii, ci a sentimentului de vinovăție pe care preotul îl are, deși nimic nu ar fi putut dovedi faptul că el este tatăl iar cei doi îndrăgostiți sunt frați. Dacă în momentele și schițele sale toate obsesiile lui Caragiale sunt prezente în forme încălzite de zămbetul resemnării sau de ambiguitate, aici ele se dezlănțuie implacabil către moarte.

Și tot ca o consecință a caracterului său este acea frază pe care o rostește la un moment dat Caragiale, mărturie a caracterului său bântuit de furtunile neliniștii și ale superstiției și care de asemeni și-a pus amprenta asupra navelor sale: „Omule! să-ți fie întotdeauna frică de împlinirea unei mari dorințe”. În fond și Leiba Zibal și preotul Niță și Stavrachie și Leffer Popescu își îndeplineseră marea dorință: cei doi hangii ai unei bunăstări cucerite prin muncă, în primul caz, și prin mštenirea unei averi realizate prin tâlhărie, în cel de-al doilea, printr-o viață curată, tihnită, prin aducerea în fluxul existenței normale, demne, a copilului destrăbălat în cazul preotului, iar ultimul câștigând cele mai răvnite lozuri de la loteriile respective. Dar nenorocirea se abate asupra tuturor exact în momentul când totul părea statornicit pe făgăsul liniștii. Căutând explicațiile acestor nuvele în motivațiile interne ale personalității scriitorului, în profunzimile sufletului lui atât de frământat și bântuit de toate furtunile anxietăților, înțelegem specificul și unicitatea lor în istoria literaturii române.

Apăsăți de o traumă implacabilă, eroii acestor nuvele vor să se elibereze de toate spaimelor pe care aceasta le generează. Destinul se dovedește a fi mai puternic decât omul prins în nemiloasa „mașină infernală”, care acționează fără cruțare și nu se oprește decât atunci când opera sa de distrugere totală s-a încheiat.

Desene de JIQUIDI

Cațavencu

Moment din „O noapte furtunoasă”

Tipătescu

Coana Zoifta

Nicolae Iorga

Geniul lui era unul din punctele nediscutate ale Crezului național

Natura s-a sfîit să scadă prin chinurile și slăbiciunile bolii pe acel tânăr de șaizeci de ani, voinic, frumos, sigur, vesel – tot numai siguranță și energie –, care era, pentru noii prieteni cari-l vedeau des, ca și pentru prietenii cei mai vechi, și poate nu din cei mai răi, Ioan Luca Caragiale. L-a luat dintr-un singur gest, căruia el i s-a supus fără sfială. Trăia de ani de zile într-un exil de bună voie, pe care țara nu-l merita. Ea, și cu dânsa neamul întreg, îi încunjurase icoana de o strălucită glorie.

Geniul lui era unul din punctele nediscutate ale Crezului național. Și tot desprețul pe care-l arunca el admiratorilor și iubitorilor săi n-ajungea ca să știrbească aureola. I se recunoștea – lucru rar pe lume

– dreptul de a zice și a face oricui orice, de a jigni sentimentul public în orice formă, de a sta împotriva vremii sale, și când greșea ea, și când el era greșitul.

Mărimea și caracterul de sigură eternitate a talentului său literar nu explică în de ajuns această atitudine. Urmașii cari n-au văzut și auzit omul, n-o vor înțelege la acest om cu ochii în cari fugiau flacări ciudate, de ironie și înduioșare, de admirație și pornire distrugătoare, acest om cu impresionantul glas de impunere, a credințelor și capriciilor sale, cu gesturile stăpânitoare, zguduitoare, nimicitoare ale unui genial actor, acest spirit plin de intenții ironice și de capricii rafinate, capabil de elementare asalturi crude, de

entuziasmuri oarbe, de neînduplecată negație provocatoare, azi într-un fel, mâne în altul, cu totul opus, dar totdeauna, ca poezie, ca glumă corosivă, mai presus de măsura obișnuită a ființei omenești. Și aceasta o respectăm, suntem datori a o respecta. E doar una din manifestațiile puterilor ce călăuzesc lumea și, respectând un astfel de suflet, peste suferințele și resentimentele noastre, – *ei* ne închinăm.

Era așa pentru că în el s-au luptat totdeauna, într-un conflict tragic, care l-a sfâșiat, instinctele clasice cele mai sigure cu pomirile romantice cele mai cutezătoare. Cântărea de o sută de ori cuvântul pe care-l cobora pe hârtie într-o calligrafie perfectă, pe care-l cetea cu o

dicțiune fără greș, pentru a-l distruge la cea mai slabă îndoială despre adevărul corespondenței lui cu ideia sa ori cu armonia operei. Un condei mai stăpânit n-a existat vrodată, nici aiurea, și rare ori un creator mai mare a nimicit cu mai multă pasiune opera sa pentru că nu corespundea celor mai nobile intenții artistice. Dar, în același timp, mintea lui era plină de planuri uriașe, de figuri extraordinare, de acțiuni exagerate, de contraste tari, de atacuri revoluționare, de paradoxo nebune, și niciodată nu era mai mândru decât atunci când putea să prindă în senina formă clasică rece ceva din concepțiile unui romantism înflăcărat.

Dar, pentru ca aceasta să se întâmple, între plan și mijlocul de îndeplinire se dădea zilnic, an de an, până în această clipă de durere, o luptă în stare să distrugă pe rând productivitatea, fericirea și viața unui om.

Această luptă ne-a răpit nouă zecimi din roada firească a unui suflet mare.

Dar ne-a dat și unul din acele exemple superioare de onestitate, de conștiință, de eroism în sacrificiu, de abnegație pentru arta adorată, care făc pentru literatură mai mult și decât cele mai mari și traice din paginile lui.

16 iunie 1912

comisarul Pristanda, un Polonius pentru această lume bombastică, funcționând ca un ecou docil. Și mai organic este conu Leonida, care caută a ține pe coana Efimița sub prestigiul științei sale universale: psihologice, istorice, politice, economice. Afară de aceasta e un ego-ist burghez, un poltron și un tiran care nu iese din ale lui. Când teoria fandăcsiei nu se verifică, el sucește explicația tot în favoarea lui. Toți acești eroi sunt structural satisfăcători, însă nu s-ar putea face cu ei comedie adâncă. Comicul rezultă din combinarea mijloacelor și rămâne în cele din urmă în sfera indemonstrabilului. Este la Caragiale un umor inefabil ca și lirismul eminescian, suprapus observației ori criticeii și până la un punct independent, constând în „caragialism”, adică într-o manieră proprie de a vorbi. Teatrul lui e plin de ecouri memorabile ce au asupra spectatorului efectul delirant pe care melodia operei italiene o are asupra publicului. Spectatorul ia fraza, vrăjit, din gura actorului și o continuă singur. Când Pristanda vorbește de remunerația lui după buget, simți nevoia de a striga din stal: „mică, sărut mână, coane Fănică”, într-atât aceste replici-sențiețe trăiesc singure cu o puternică viață verbală. Ele zugrăvesc misterios sufletul nostru volubil și ne reprezintă inanalizabil, deșteptând simțul estetic nu prin curiozitate, la prima lectură, ci prin imposibilitatea de a le mai înlătura din conștiință, după ce ne-am familiarizat cu ele. De altfel, tot ce se poate cita din Caragiale se știe dinainte pe dinafară. (...)

Garabet Ibrăileanu

Caragiale insista pe larg asupra injustiției justiției

....„Desigur Caragiale nu idealizează pe țărani. Nu toți sunt buni, dar, chiar când sunt răi, sunt oameni adevărați. Dragomir din *Năpasta* e un asasin, – nu-i vorbă, un criminal pasional! Ileana din *Păcat* e o ființă crudă... Dar nimeni nu l-a lăsat inima să vadă ridicolul în viața țărănimii – cum n-a găsit, n-a văzut, nu l-a lăsat inima să vadă ceva omensec în viața claselor noi... Dar să mergem mai departe.

Și în *Năpasta* și, mai cu seamă, în *Păcat*, Caragiale pune față-n față țărănimea cu clasele orășenești. Când toată „societatea” dintr-un orașel, senatori, magistrați, ofițeri, burghezi își fac o plăcere proastă și crudă din scălbânbăturile nerușinate ale perversului vagabond orfan, în vârstă de vreo opt-nouă ani, Mitul Boierul. – numai o țărăncă bătrână, care e-n rîndul întâi al spectatorilor, rușinată de refrenul pe care copilul l-l aruncă ei cu o intenție diabolică, își caută loc să scape de privirile „întoarse asupra-i” și, singură ea, plină de milă, „se-nchină și zise depărtându-se:

- Cine știe ce păcate! Să ferească Dumnezeu pe orice copil.

Și pe când „oamenii de societate”, lacomi de acest spectacol infam, încurajează pe micul pervers: „Domnul senator îl tratează cu cafea și rom. Alt „amic” îl îmbie încă cu un păhărel... și încă unul...” – numai un preot de sat, popa Niță, „cu pumnii încheștați se sui pe trotuar și apostrofa, cu accentul celei mai mari indignări, pe cei ce se radeau:

- E păcat, Domnilor! gândiți-vă! Creștinii!... Frumosi!... Mare păcat!

... Și popa Niță, să se bage de seamă, nu știa încă cine e Mitu Boierul. El află mai târziu.

Dar mai este un lucru, atât în *Năpasta*, cât și în *Păcat*, un lucru, care îi stă la inima lui Caragiale, căci îl utilizează în ambele bucăți și îl prezintă cu multă insistență și cu o indignare abia conținută cu obiectivitatea ce-i impun condițiile artei. E vorba de justiția celor de sus față cu țărănimea. În *Momente*, unde e vorba de clasele noi, când atinge justiția, ca în *Boris Sarafoff*!, Caragiale numai o ridiculizează... Ce-i pasă, pare-că, de chipul cum se face justiția între dânsii, cei din „mahala”. ... Când e vorba însă de țărănime, Caragiale nu mai rade...

Cine n-a tremurat de indignare, ori n-a plâns de milă, la *Năpasta*, de suferințele bietului Ion nebulun, o victimă a unei erori judiciare, căruia i s-au smuls prin bătaie, la instrucție, mărturii neadevărate, care l-au dus la ocnă și la nebulnie?

Dar în *Păcat* Caragiale insistă pe larg asupra injustiției justiției, când e vorba de țărani, făcând o amară critică socială. Și, în același timp, apărând imoralitatea și venalitatea justiției lor, celor din oraș, față de cinstea și omenia celor de la sate, mai arată încă o dată și prin acesta, infamia celor de sus față cu cei de jos, își mai arată încă o dată antipatia sa față de unii și simpatia sa față de ceilalți.

Și, în adevăr, pe când popa Niță face o faptă bună și morală, strângând băietul de pe

1

1. I.L. Caragiale, tânăr.

2. Caragiale și fiul său, Mateiu.

Paul Zarifopol

Virtuozitatea artistului este la limita de sus a posibilităților literare

(...) Când sosesc hoții, Zibal e gata ca o bombă cu fitilul pus: sigur, e „înghetați și aiurit”, pe când lucrează hoții la poartă, dar de aici încolo va fi și din ce în ce mai lucid. În frică se infiltrează de acum tot mai tare desperarea rece. Răutatea hotului a pătruns și germinează febril, prin strictă logică în sufletul celui care stă să fie victimă.

În conducerea acestor mișcări interioare, virtuozitatea artistului este, cred, la limita de sus a posibilităților literare; exacta înălțare a termenilor progresiunii e condusă cu o vigoare și minuțiozitate fără clipă de slăbire – te gândești la rabinul din *La Torture par l’espérance* a lui Villiers de l’Isle Adam, ca rafinata clătinare între nădejde și pierzare; îmi pare însă că aici artificialul construcției totale, prea aparent, slăbește întrucâtva verosimilul: schema prea vizibil voită a unei probleme răcește impresia de viață imediată.

Din absorbirea lui bolnăviciasă de animal în primejdie supremă, îl trezește pe Zibal vârful sfredelului care a strâpuns poarta și-l înțeapă. Hoții lucrează cu un fierăstrău și un sfredel – amândouă simboluri clasice de caznă sălbatică și prelungă; așteptarea sugrumă pe Zibal, alternativ, sub hârșcăiala fierăstrăului și sub roaderea hapsână a sfredelului. În sfârșit, vârful răsucit îl impunge: așteptarea trece în realizare, cu durerea fizică imediată, și nimicitește brusc gândul de scăpare. Este aici, în dispunerea imaginilor de chinuri și moarte, în imbinarea brutalităților palpabile cu zguduirea dinăuntru, o ridicare la culme excepțional măiestrită a mișcării de rafinată pregătire pe care caut să o interpretez. Și e, deosebită, o abilitate supremă în felul cum Zibal e adus ca, din întâmplare, să-i vină ideea de a prăji brațul hotului. Și cu ce minunată siguranță se dă povestirii mers moderat, îndată ce începe cazna sub ochii liniștiți, în sfârșit, ai ovreiului: savoaarea torturii stă în incetinelă. Finalul e tradițional melodramic. Un teatralism vechi, astăzi supărător tare, biruie adesea chiar simțul atât de sigur al acestui maestru. Despre

finalul *Făcliei de Paști* a spus Gherea de mult tot ce trebuie.

Metodele acesteia de artă scenică învechită, aplicată pe temperamentul dramatic al lui Caragiale, s-ar putea atribui nu numai prisosurilor declamatorii: „Da! s-o ținuiască pe lor... Și rămase timp cu ochii holbați pe lumina de la fereastră... Câteva momente el stătu astfel incremenit pe altă lume, dar deodată: Da, repetă el surăzând cu o clipire feroasă: da! s-o ținuiască pe loc!” –, dar și intervențiile explicative ale povestitorului. În subiectivismul acesta se vede apucătura omului de teatru, a regizorului se poate zice, care, dacă nu-și prezintă ficțiunile de-a dreptul pe scenă, simte neapărat trebuința să conducă întruna și spectacolul și pe spectatorul implicați ideal în conștiința povestitorului care nu se poate opri de a imagina teatrul... „A! e cu mult mai mică deosebirea între soare și cea mai de nimic scânteie decât între acesta și întunericul orb!” – explică, de exemplu, Caragiale, după ce ne-a dat, clară, impresia directă a lămpii cu fitilul lăsat jos de tot, în dugheana unde tremură Leiba în așteptarea hotului. Sau: după ce evreul de deșteaptă înfiorat de întepătura sfredelului, și după ce s-a spus cum, în fantezia nenorocitului, unealta luase „dimensiți nemăiînchipuite, învârtindu-se mereu la infinit”, se mă întinde comentariul astfel, și deplorabil: „Ceea ce se petrece în acel creier ieșea din sfera gândirii umane: viața se ridicase la o treaptă de exaltare din care toate se vedeau, se auzeau, se pipăiau enorme, de proporții haotice”. Într-o pagină cu țesătură strânsă extrem, asemenea retorică face goluri; strictețea reliefului se alterează prin această verbozitate care înșeală atenția cititorului.

Maniera arătată în exemplul din urmă se exagerează în *Păcat*, acolo unde autorul vrea să descrie începutul dragostei furioase a seminaristului cu tânăra văduvă: „Vorbe?... încep vorbe?... Cum o femeie știe altă...” și celelalte, și celelalte. Pentru înțelegerea acestor asperități urâte, îmi pare că, pe lângă

2

Studenti din anul al II-lea al Facultății de Mangement Financiar-Contabil la cursul de Statistică

Sub cupola ACADEMIEI ROMÂNE

(Continuare din pag. 1)

A fost apoi invitat să ia cuvântul acad. **Dan Berindei**, șeful Secției de științe istorice și arheologie a Academiei Române, care a prezentat pe larg conținutul primelor patru volume ale tratatului, publicat de Editura Enciclopedică.

Volumul I, coordonat de acad. Mircea Petrescu-Dâmbovița și prof. Alexandru Vulpe, membru corespondent al Academiei Române, tratează istoria teritoriului românesc din cele mai vechi timpuri până la ocuparea Daciei de către romani, valorizând cele mai noi cercetări arheologice, numismatice, epigrafice și istorice.

Volumul II, coordonat de prof. univ. Dumitru Protase și cercetător principal I Alexandru Suceveanu, prezintă istoria regiunilor pontice și carpato-dunărene de la cucerirea romană până la începutul sec. VI-lea, a Daciei romane și postromane, a Dobrogei romane și romano-bizantine, a teritoriilor locuite de dacii liberi și de populația romanică, a valurilor migratoare și a conviețuirii lor cu autohtonii.

Volumul III, coordonat de regretatul acad. Ștefan Pascu și acad. Răzvan Theodorecu analizează evoluția societății carpato-danubiano-pontice din momentul cristalizării și individualizării, în cadrul lumii romane, a limbii și popoului român (sec. VII) până la constituirea statelor medievale românești de la mijlocul secolului XIV, perioadă ce stă sub Sigiliul Romei.

Volumul IV, coordonat de acad. Ștefan Ștefănescu și acad. Camil Mureșanu, închinat împlinirii a 400 de ani de la Unirea înfăptuită de Mihai Viteazul și de la dispariția tragică a voievodului, prezintă evoluția societății românești de la mijlocul sec. XIV, până în zorii veacului XVII.

Următoarele patru volume ale tratatului vor cuprinde procesele istorice din sec. XVII până la 30 decembrie 1947. Seria acestui tratat se va încheia cu un volum în care va fi prezentată dezvoltarea istoriografiei românești, dar prinde tot mai mult viață ideea elaborării a încă două volume, unul consacrat perioadei 1948-1989, iar altul perioadei de pregătire pentru intrarea României în Uniunea Europeană.

În aplauzele asistenței, a luat cuvântul domnul **Ion Iliescu**, Președintele României. Între altele domnia sa și-a exprimat bucuria de a fi prezent la acest eveniment de însemnătate națională, știut fiind că România era una dintre puținele țări europene care nu aveau un tratat de istorie națională. Această lacună, persistentă în pofida ținutei de înaltă clasă a școlii istoriografice românești, se explică prin faptul că cercetătorii români n-au acceptat să se lase antrenaiți, pe parcursul ultimelor peste cinci decenii, în aprecieri partizane. După anul 1989 – a continuat Președintele Iliescu – libertatea de expresie face posibilă

elaborarea unor lucrări de referință și este meritul Academiei Române, al actualului ei președinte, dl. Eugen Simion, de a se fi angajat în finalizarea unor asemenea lucrări de anvergură. Un merit cu atât mai mare cu cât se fac simțite tot mai arogante tendințe de denigrare, așa-zis de „demitizare” a istoriei naționale,

tendințe care, practic, resping orice merit al culturii române, al românilor în general. Cea mai bună replică dată acestor denigratori o reprezintă tocmai lucrările de anvergură asemenea celor lansate sub autoritatea Academiei Române. Cu atât mai mult cu cât integrarea europeană – obiectiv strategic major al României – nu înseamnă abandonarea valorilor naționale, ci un cadru propice de circulație a ideilor și de punere și mai bine în valoare a patrimoniului nostru național. În încheiere, președintele Ion Iliescu a subliniat faptul că Guvernul României a sprijinit și va sprijini în continuare Editura Enciclopedică, pentru ducerea la bun sfârșit a tipăririi tratatului, ca și Editura Univers Enciclopedic, angajată în tipărirea operelor fundamentale ale scriitorilor români.

În încheierea sesiunii Academiei Române, președintele Eugen Simion a mulțumit președintelui Ion Iliescu pentru cuvintele rostite și tuturor participanților la această sărbătoare a solidarității naționale.

înregistrată de exportul total al României). Este, totodată, unul dintre cei mai mari producători ai regiunii de petrol, având și cele mai moderne centrale nucleare din zonă, ceea ce i-a permis să devină un important exportator de energie. Un alt atu al economiei argentine este reprezentat de sectorul minier și industria metalurgică aferentă. Această stare de lucruri nu a împiedicat însă Argentina să intre în colapsul în care se află în prezent.

Rădăcinile colapsului se află în istoria capitalismului argentinian, subdezvoltat și dependent care, conservând multe din tarele vechilor structuri economice, le-a adăugat altele, la fel de nocive. Avem în vedere marile inegalități de averi, conservarea pauperismului absolut, ajuns la cote alarmante, lipsa unei democrații reale, autentice în conducerea societății, tendințele spre puciuri și dictaturi militare, corupția pătrunsă în toate structurile societății, evitarea unor reforme radicale.

Consecințele sângeroasei dictaturi militare dintre anii 1978-1983, deruta provocată de pierderea războiului din Malvine (1982), efectele traumatizante ale hiperinflației din 1989 (de 5000%) sunt câteva din manifestările structurilor economice și social-politice bolnave ale Argentinei ultimelor două decenii.

În 1991, guvernul peronist al lui Carlos Menem i-a cerut fostului guvernator al Băncii Centrale – Domingo Cavallo să pună capăt hiperinflației. Binecuvântat de comunitatea financiară internațională, de FMI și Banca Mondială, artizanul „noii revoluții economice”, ale cărei reforme avea pretenția de a fi cele mai radicale din America Latină, Cavallo a aplicat în practică cu rigurozitate scrisorile de intenție ale experților FMI: nimicirea sectorului public și scoaterea în șomaj a sute de mii de salariați; privatizarea întreprinderilor, liberalizarea economiei și a schimburilor externe; creșterea ratei dobânzii –

introducerea dobânzilor real-pozitive; introducerea sistemului de convertibilitate, bazat pe paritatea fixă de 1/1 între dolar și moneda națională – pesos-ul; introducerea în Parlament a Legii deficitului bugetar zero, prin reducerea salariilor și pensiilor și diminuarea continuă a altor capitole de cheltuieli. Totodată, cel mai bun elev al FMI, Argentina, a facilitat pătrunderea nelimitată a capitalului străin, astfel că, în prezent, 90% din băncile sale și 40% din industrie se află în mâinile acestuia. Concomitent, datoria externă a țării a

Chemare la luciditate în trasarea direcțiilor de evoluție a lumii

Prof.univ.dr. Constantin VLAD

(Urmare din numărul trecut)

Raporturile dintre civilizații, spre a putea fi așezate pe terenul dialogului, trebuie să pornească de la recunoașterea dreptului la deosebire, de la respectul acordat valorilor adoptate de alții, de la un spirit de înțelegere și toleranță, de la recunoașterea faptului că schimbările culturale cer timp, răbdare, cooperare între egali.

Tocmai în acest sens, un cunoscut cercetător nipon al civilizațiilor, Ito Kenichi, afirma la un simpozion ținut cu câțva timp în urmă la Sinaia: „*Nu întreaga lume se conformează standardelor civilizației occidentale; la sfârșitul acestui mileniu, popoarele trebuie să recunoască în mod clar prezența a diferite civilizații, cu moșteniri valoroase și stiluri de viață înfloritoare, înainte de a condamna grăbit drept anormal și barbar tot ceea ce este diferit de normele societății occidentale*”. Și este de subliniat că un astfel de sens al raporturilor dintre civilizații vine din partea reprezentantului unei societăți avansate economic și tehnologic, care-și păstrează însă trăsăturile proprii în ceea ce privește obiective de viață, adică civilizația proprie și specifică.

Pe lângă declarațiile privind superioritatea civilizației occidentale, declarații larg răspândite în mediile intelectuale, politice și de afaceri din Vest, există însă și premise obiective care hrănesc spiritul de adversitate și confruntare între diferite tipuri de civilizații. Mă refer aici la decalajele uriașe dintre partea dezvoltată și cea săracă a planetei, decalaje care evoluează nu în sensul reducerii, ci al adâncirii lor. Într-adevăr, decalajele dintre polul dezvoltat și cel subdezvoltat al globului devin tot mai mari și mai grave. În ultimele decenii, concentrarea de putere, deci de bogăție, ce are loc în anumite zone geografice este fără precedent în istorie. Și, în opoziție, partea subdezvoltată a Terrei devine, în termeni relativi, și mai săracă. Astfel, potrivit datelor Băncii Mondiale, Produsul Intern Brut al țărilor dezvoltate în care trăiesc 15,9% din populația lumii, a crescut de la 7 936 miliarde dolari în 1980 la 22 560 miliarde dolari în 1997. În același interval, PIB-ul statelor slab dezvoltate, inclusiv China și India, în care trăiesc 60,6% din populație, a sosit de la 801,4 la 1 811,1 miliarde dolari. Tabloul decalajelor devine încă mai concret dacă se are în vedere că, în intervalul menționat, ponderea țărilor celor mai dezvoltate în PIB-ul mondial s-a ridicat de la 73,2 la 79,5%, rămân în care cea a țărilor slab dezvoltate a scăzut de la 4,2 la 2,41%. În ceea ce privește Produsul Intern Brut pe locuitor, în 1998, țările subdezvoltate, fără China și India, aveau în medie 380 dolari (520 dolari/locuitor, împreună cu China și India), în timp ce

țările dezvoltate atingeau cifra de 25 510 dolari pe locuitor. La aceasta trebuie adăugate încă 49 de state, lăsate în afara statisticilor Băncii Mondiale (*The Least Developed Countries*: țările cele mai puțin dezvoltate), care cunosc un nivel de dezvoltare chiar mai scăzut. Dacă la aceste aspecte, predominant cantitative, se adaugă altele, mai ales de ordin calitativ, cum sunt nivelul capitalului financiar, capacitatea științifică și tehnologică, gradul de angajare, respectiv de neangajare în actuala revoluție în informatică și comunicații etc., imaginea pe care o oferă polarizarea amintită devine și mai sumbră. Și, în această ipostază, ea spune ceva esențial și despre viitor, anume că tendințele actualelor discrepante sunt spre amplificare și adâncire. Iată de ce, sunt de înțeles chemările la rațiune care s-au făcut auzite după 11 septembrie 2001, inclusiv la actuala sesiune ONU, conform căreia lupta împotriva terorismului reclamă **eradicarea sărăciei**, înainte de toate a sărăciei extreme.

Discrepanțele dintre cei doi poli menționați nu se reduc însă nicicum la aspecte economice. Dimpotrivă, ele ating dimensiuni esențiale ale existenței popoarelor – dimensiuni spirituale, culturale, confesionale, etnice, din domeniul valorilor, prin aceasta **înscriindu-se direct în sfera raporturilor dintre civilizații**. Astfel, este de remarcat că acea uriașă concentrare de putere și bogăție pe care o evocam este situată în emisfera nordică, excepții fiind doar Australia și Noua Zeelandă; că respectiva concentrare de putere și bogăție are loc în zona planetei locuită de omul alb, cu câteva excepții: Japonia, Coreea de Sud, Singapore; în acea parte a planetei, unde oamenii împărtășesc în principal credința creștină, și anume, catolicismul și protestantismul; cu excepțiile menționate, nici o altă mare religie a lumii: islamul, hinduismul, budhismul, ca și ortodoxia nu sunt răspândite în regiunile cu o înaltă dezvoltare economică. Cu această ultimă observație se ajunge la esența problemei: **oricum s-ar defini conceptul de civilizație, religia este una dintre trăsăturile sale definitorii**. Iată, dar, cum subdezvoltarea se cuplează cu diferențierea societăților, statelor, popoarelor în civilizații, cuplare care dă naștere unui amestec de o mare forță explozivă. În plus, aceeași zonă dezvoltată cunoaște cele mai avansate forme de integrare: Uniunea Europeană și NAFTA, și este singura care dispune de garanții de securitate: NATO și câteva acorduri și aranjamente bilaterale, cum sunt cele dintre SUA-Japonia, SUA-Coreea de Sud, SUA-Israel. Asemenea realități se adaugă discrepanțelor economice, potențându-le efectele, de

această dată pe planul stabilității și securității.

Este ordinea economică internațională, bazată pe principiile pieței și orientarea către adâncirea liberalizării fluxurilor comerciale și de capital, capabilă să oprească și să inverseze actualul curs spre adâncirea discrepanțelor dintre partea bogată și cea săracă a globului? Dacă răspunsul la această întrebare ar fi formulat pornind de la experiența mondială anterioară lui 11 septembrie 2001, el ar fi categoric unul negativ. S-ar putea însă ca data evocată să aducă un plus de înțelepciune, înainte de toate la factorii și centrele de putere fundamentale, cu impact hotărâtor în trasarea direcțiilor de evoluție a lumii. Este limpede că, lăsat doar în voia regulilor pieței, adică la cheremul marilor corporații transnaționale, sensul actual de mișcare a discrepanțelor nu se va modifica; liberalismul excesiv se dovedește nu numai miop, ci și plin de grave consecințe. Umberto Eco surprinde într-o imagine de o forță de evocare extraordinară această neputință organică a agenților care domină viața economică de a ieși din propria condiție: „*Îmi închipui că producătorii occidentali de arme își freacă mâinile de bucurie de fiecare dată când reușesc să vândă înaltă tehnologie de răzoi și, pentru a sărbători, își cumpără o nouă barcă lungă de 100 de metri. Dacă e bine așa, atunci puteți fi fericiți, băieți, ați învins!*” (Republica, octombrie 2001); puneți în locul vânzătorului de arme omul de afaceri luat în sens generic și aveți dimensiunile universale ale comportamentului generat de mediul de afaceri, lăsat în voia lui.

Dacă se vrea ca prăpastia dintre lumea bogată și cea săracă să nu se adâncească ci, dimpotrivă, să ia cursul unei reduceri treptate, atunci intervenția unor factori regulatori este indispensabilă; iar asemenea factori regulatori sunt, nu pot fi decât, statele. Mecanismele adecvate există: Organizația Națiunilor Unite, organismele financiare internaționale, Organizația Mondială a Comerțului, cu condiția ca în spatele lor să se afle voința politică și conștiința răspunderii statelor, înainte de toate a statelor puternic dezvoltate, care au un cuvânt greu de spus în economia lumii și în politica mondială. Nu este vorba despre o simplă dispută doctrinară între intervenționism și liberalism, ci de o opțiune care, odată făcută, va avea un impact major și de lungă durată asupra dezvoltării generale și a raporturilor de forțe în lume, inclusiv a raporturilor dintre civilizații, în bine sau, dimpotrivă, în rău.

Iată câteva dintre cauzele care generează sau contribuie la generarea terorismului internațional. Orientarea comunității internaționale spre eliminarea lor, eforturile ce s-ar întreprinde în acest sens, ar diminua treptat până la eliminare sursele adânci, adesea ascunse, ale acestui flagel. Dimpotrivă, ignorarea lor, tratarea lor cu jumătăți de măsură și, cu atât mai mult, folosirea unora sau altora dintre aceste cauze pentru promovarea unor interese înguste de unele sau altele dintre marile puteri nu ar face decât să perpetueze fenomenul terorismului ca atare, printr-o regenerare continuă a acestuia. Iar omenirea ar urma să se obișnuiască a trăi cu teroristi, așa cum este obligată să accepte bolile incurabile; cu deosebirea că această boală nu este de neînvin prin ea însăși, ci devine asalt din cauza neputinței oamenilor de a-i extirpa rădăcinile.

(Continuare din pag. 1)

Restricțiile bancare impuse populației în retragerea de bani din conturile de salarii și economii la 1.000 de pesos pe lună au fost de natură să ridice la acțiuni de protest, alături de cei săraci, păturile mijlocii ale populației. Toate acestea au impus alegerea unui nou președinte Eduardo Duhalde, al treilea în numai 10 zile, care s-a aflat însă în fața aceluiași probleme ce par insolubile și orice măsură adoptată trezește nemulțumiri noi, fie din partea diferitelor straturi sociale ale populației, fie a patronilor autohtoni, ori a monopolurilor transnaționale.

Cauze ale crizei argentine

Trebuie spus că istoria cauzelor crizei se confundă cu însăși istoria Argentinei, îndeosebi cu evoluția vieții economice și social-politice a țării din ultimii 30 de ani.

Argentina este o țară bogată în resurse naturale. Dispune de terenuri arabile și agricole întinse, de păduri imense, de bogății ale subsolului îndestulătoare, de zone de pescuit cum puține țări ale lumii dispun, de o populație cu un nivel de cultură și civilizație specific țărilor dezvoltate. Toate acestea ar fi îndreptățit Argentina să se afle în liniștea și siguranța pe care le creează bunăstarea. Cu o populație mai mare ca a României cu 63% (37 milioane locuitori), un teritoriu mai mare ca al României de peste 10 ori (2.736.690 kmp.), cu un produs intern brut pe locuitor mai mare ca al României de 5,7 ori (de 7.500 dolari SUA), Argentina poate fi considerată o țară mediu dezvoltată din punct de vedere economic, ceea ce îi conferă în ierarhia dezvoltării un loc cu mult deasupra României. Este unul din cei mai mari producători mondiali de produse agricole, exportând anual produse în valoare de peste 13 miliarde dolari (cu 2 miliarde mai mult decât cifra maximă

încheierii anului 2001 și 2 miliarde dolari până la sfârșitul lunii ianuarie 2002 – guvernul a impus limitarea sumelor care puteau fi retrase din bănci de către cetățeni la 250 dolari pe săptămână bani lichizi, din propriul cont bancar. Această măsură a fost decretată după ce marii speculanți naționali și internaționali scosese deja din țară peste 15 miliarde dolari. Economiiile mici și mijlocii reprezentau astfel ultimul „sprijin” al guvernului în acel moment. Cetățenii de rând nu mai puteau să dispună liberi de propriile bunuri, trăind sub teroarea

constând, așa cum s-a arătat, în introducerea unei parități fixe dolar-pesos, precum și a unui directorat financiar a avut un efect contrar celui scontat; scumpind exporturile, le-a diminuat competitivitatea și a dus la acumularea de deficite comerciale, a căror umplere impunea contractarea de noi datorii externe. Pe de altă parte, presiunea datoriei externe asupra finanțelor naționale amplifică deficitele bugetare, suprasolicitând contractarea de noi credite externe peste limitele de suportabilitate economică. La rândul său, plata serviciului datoriei externe a constituit un factor agravant al decapitalizării țării, al scurgerilor financiare spre exterior, promovate de oligarhiile financiare interne și externe. Așadar, un lanț de cauzalități și efecte interne și externe, economice, financiare, comerciale, sociale și morale au dus țara la colapsul sistemului economic și politic național.

Perspective

Spre ce se îndreaptă în prezent Argentina? Este greu de dat un răspuns cât de cât mulțumitor. În acest context nu lipsesc aprecierile că Argentina se îndreaptă spre o anarhie totală care poate facilita evoluții economice, politice și sociale asemănătoare Europei după marea criză din 1929-1933. Și în cazul Argentinei, consecințele unui război pierdut își fac simțită prezența, anii de frustrare care au urmat, discreditarea aleșilor, pierderea încrederii în instituții, absența oricăror orizonturi de viitor întrețin ideea că vidul de putere ar avea ca finalitate un sistem dictatorial, având în frunte cine ce știe ce aventurieri.

Pe de altă parte, nu se poate spune că nu există și idei care, treptat, se pot constitui în osatura unui sistem de supraviețuire. Între acestea se remarcă îndemnul spre constituirea unui sistem de idei și valori proprii, de politici economice pe care să se bazeze

elaborarea unui program național de înfruntare și depășire a crizei.

Pragmatismul economic al autorităților tinde să înlocuiască, în ciuda opoziției unor pături destul de largi, sistemul parității fixe peso-dolar cu un sistem flotant care presupune devalorizarea pesos-ului și care să se constituie într-un recipient al lipsei de eficiență a activității unor unități economice, al slabei productivități a muncii, a managementului defectuos al unor firme, ramuri, sectoare de activitate ori ale economiei în ansamblu. Acest decantor – amortizând socurile ineficienței economice nu poate însă salva deteriorarea masivă și continuă a cursului de schimb al monedei naționale, conducând, în ultimă instanță, tot la scurgeri de venit național, fără echivalent, spre exterior, adică tot la sărăcirea țării și a cetățenilor.

Impactul internațional

Criza argentiniană menține trează atenția cercurilor de afaceri, a oamenilor de finanțe, a comunităților științifice de pretutindeni, atât din țările dezvoltate, cât și din cele sărace, din Apus și din Răsărit. Marile bănci și trusturi de afaceri vor să intuiască cum își vor putea răscumpăra capitalurile și care este impactul acestei crize asupra piețelor financiare. Un lucru este sigur: acestea își vor spori vigilența, vor ridica dobânzile și comisioanele, atunci când acordă credite.

Țările sărace doresc să evalueze pe baza exemplului argentinian propria lor strategie de promovare a reformelor, ca și consecințele finale ale greșelilor produse în privatizarea și restructurarea economiilor lor, în liberalizarea piețelor, în supraîndatorarea externă, consecințele corupției, ale lipsei de transparență ale economiei, ale autoritarismului exacerbat.

Românii se simt aproape de argentinieni. Le deplâng starea în care se află și așteaptă ca, pornind de la valorile perene ale culturii lor, să-și regăsească locul demn în civilizația de azi și de mâine a lumii.

Când te saturi de violență, treci pe tvRM !

Programul Televiziunii *România de Mâine* (tvRM)

Luni 28 ianuarie 2002	Marti 29 ianuarie 2002	Miercuri 30 ianuarie 2002	Joi 31 ianuarie 2002
6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri și muzică	6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri și muzică	6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri și muzică	6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri și muzică
10:00 Drept civil (2)	10:00 Bazele contabilității (6)	10:00 Cercetări de marketing (2)	10:00 Drept penal. Partea specială (18)
10:45 Dreptul muncii (7)	10:35 Cum să începem o afacere? (18)	10:30 Bazele informaticii (6)	11:15 Dreptul la libertate religioasă. Documentar
12:00 Femeia în societate. Documentar	11:00 Economie politică (7)	11:00 Regenerare urbană. Documentar	11:40 Dreptul muncii (8)
12:30 Drept diplomatic și consular. Sinteză (1)	11:55 Istoria economică a României (7)	11:25 Psihologia educației (17)	12:55 Cântece de voie bună
13:30 Muzică populară românească	12:25 Studiul comparativ al sistemelor economice. Documentar	11:55 Informatică pentru sociologie (4)	13:30 Din folclorul românesc
14:00 Știri	12:55 Geografie economică mondială (6)	12:55 Protecția consumatorului. Documentar	14:00 Știri
14:15 Sociologie juridică. Sinteză (2)	14:00 Știri	13:20 Moment folcloric	14:15 Piețe de capital și Burse de valori (2)
15:05 Stress. Documentar	14:15 Melodii populare românești	14:00 Știri	14:40 Ferestre spre Europa. Documentar
15:35 Pedagogie generală (5)	14:40 Limba română (6)	14:15 Drept internațional public (7)	15:00 Dialog juridic (r)
16:05 Drept penal – partea specială (17)	15:25 În slujba adevărului (r)	15:15 Societatea americană. Documentar	15:30 Fundamentele psihologiei (3)
16:55 Lege și ordine. Documentar	16:40 Istorie și civilizație franceză (2)	15:45 Lingvistică generală (3)	16:00 Drept roman (17)
17:20 Drept roman (16)	17:10 Cultură și civilizație hispanică (2)	16:25 Muzica pentru toți. Harpa	16:40 Limba latină (8)
17:45 Vârstele memoriei. Adamclisi.	17:45 Patrimoniul cultural al umanității. Documentar	17:00 Societatea românească încotro? România în programul Uniunii Europene	17:05 Diplomația sub lupă. Terorismul internațional (1)
18:00 Videoclipuri muzicale. Florent Pagny	19:00 Sănătate pentru toți	18:00 Piese concertante la vioară	17:40 Istoria limbii române (2)
19:00 Dialog juridic – consultații juridice cu prof.univ.dr. Corneliu Turianu	19:30 Cuba. Reportaj turistic	18:25 Vizită la Casa Albă	18:30 Melodii populare românești
19:30 Provence. Documentar	19:50 Varietăți muzicale	19:00 Litera și spiritul legii – talk-show de prof. univ. dr. Corneliu Turianu	19:00 Lecția de sănătate
20:30 Știri	20:30 Știri	20:00 La rampă ... șansoneta	19:30 Drôme. Documentar
21:15 Jazz în stradă (1)	21:15 Jazz în stradă (2)	20:30 Știri	20:30 Știri
22:10 Corot – natură în atelier	22:10 Cultura Sanxingdui. Documentar	21:15 Drag mi-e cântecul ...	21:15 Compania de dans „Rebecca Kelly”
23:05 Program muzical nocturn	22:40 Program muzical nocturn	22:10 Opera din Pekin. Documentar	21:40 Statuia libertății. Documentar
		22:10 Nemuritorul jazz	22:10 Program muzical nocturn
		22:50 Program muzical nocturn	
Vineri 1 februarie 2002	Sâmbătă 2 februarie 2002	Duminică 3 februarie 2002	
6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri și muzică	6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, interviuri și muzică	6:00 Matinal - Informații utile, sfatul medicului, gimnastică, interviuri și muzică	13:30 Club internațional
10:00 Economie politică (8)	9:00 Bazele informaticii (7)	8:00 Parcul național. Documentar	15:25 Cântece de voie bună
10:55 City, inima economiei britanice. Documentar	9:30 Pedagogie generală (6)	8:55 Popas de suflet la Rohia. Documentar	16:00 Idei în dezbatere. Istoria reformei învățământului românesc III (r)
11:25 Bazele contabilității (7)	10:00 Tineretul britanic. Documentar	9:15 În zile de sărbători	16:30 Obispo - live
11:55 Statistică economică (5)	10:25 Sisteme logice (2)	9:40 Copii în spectacol	18:05 Cele mai frumoase grădini. Documentar
12:30 Piața. Documentar	10:55 Informatică pentru sociologie (5)	10:25 Patrimoniul cultural al umanității. Salamanca. Documentar	19:00 În slujba adevărului – talk-show de conf.univ.dr. Petre Buneci
12:55 Matematici pentru economiști (2)	11:25 Psihologie experimentală (7)	11:20 Melodii lăutărești și cântece de petrecere	20:00 Melodii populare românești
13:25 Cântece din șezători	11:55 Muzică populară	12:00 <i>Lumea în clipa 2000</i> (r)	20:30 Știri
14:00 Știri	12:55 Viața planetei. Marea. Documentar	13:00 Concert de orgă	21:15 Jazz la Cotton Club (2)
14:15 Societatea românească încotro? România în programul Uniunii Europene	13:50 Rolul medicului veterinar în protecția sănătății consumatorului		22:05 Simbolul eternității în China. Documentar
15:15 Ora de română			22:40 Program muzical nocturn
16:10 Mihai Eminescu la <i>Casa Arghezi</i>	15:00 Litera și spiritul legii (r)		
16:40 Limba franceză. Curs practic (1)	16:00 Istoria literaturii române (9)		
17:10 Paris. Documentar	16:35 Piese concertante la vioară		
18:05 Armonii celeste	17:00 Club internațional (r)		
19:00 <i>Lumea în clipa 2000</i> - talk-show de Marian Oprea	19:00 Notre Dame de Paris (1)		
20:00 Cântece de petrecere	20:30 Știri		
20:30 Știri	21:15 Jazz la Cotton Club (1)		
21:15 Muzică ușoară	22:10 Cultura americană		
22:15 Step – Spectacol școală	22:40 Program muzical nocturn		
22:45 Program muzical nocturn			

Violența pe micul ecran

Ion BUCHERU

(Urmare din numărul trecut)

Nu știu ce ecou a avut apelul președintelui, dar se poate afirma cu certitudine că americanii au învățat să folosească violența nu numai ca ingredient de spectaculozitate, ci ca element de construcție pentru a acredita mai convingător ideile fundamentale din lista valorilor tradiționale americane. În filmul de Oscar *Salvați-l pe soldatul Ryan* (povestea căutării pe frontul din Normandia a unui tânăr soldat pentru a fi adus acasă, întrucât rămăsese singurul supraviețuitor dintre patru frați plecați în război), ni se oferă, în debutul filmului, poate cea mai violentă viziune cinematografică asupra debarcării trupelor anglo-americane pe coasta normandă, în „ziua cea mai lungă” a anului 1944.

Analizată cadru cu cadru, suita de secvențe consacrate debarcării reprezintă o colecție de imagini terifiante, la care spectatorii mai „slabi de înger” rezistă cu greu, dar cu rost estetic perfect justificat: spectatorul trebuie să știe de la începutul filmului în ce infern a intrat soldatul Ryan, ce riscuri va avea de înfruntat comanda-ul trimis să-l recupereze și, mai ales, ce patriotizm, ce curaj animă pe tânărul Ryan – care va refuza să se întoarcă acasă, la adăpost, în timp ce camarazii lui rămân sub focul ucigător al armatei naziste.

Când violența nu îndeplinește o funcție estetică, nu este subsumată unei idei artistice, marii creatori de film au refuzat-o; ei și-au transformat arta într-un simplu vehicul de răspândire a cruzimii și agresiunii. De altfel, filmul ne-a oferit semnale de alarmă zguduitoare la adresa proliferării fenomenului și a transformărilor lui într-o maladie a societății contemporane. Parcă pentru a răscumpăra păcatele comise, totuși, de o cinematografie ce-și recunoaște partea ei de „vinovăție socială”, un Quentin Tarantino, un Oliver Stone (citez doar nume dintr-o listă mult mai largă) s-au aplecat, cu excepționale rezultate artistice (*Pulp-fiction*, respectiv *Născuți asasinii*), asupra „violentei în stare pură”, gratuită, patologică, încercând să zgâlăie inconștiența unei societăți care tolerează și uneori chiar incurajează fenomenul prin instituțiile sale. Filmul lui Stone denunță explicit complicitatea televiziunii la escaladarea violenței demente, așa cum, cu mult înainte, încă de pe vremea începuturilor „mariajului” violenței cu micul ecran, un alt film antologic (Network – Sydney Lumet) lansa un semnal premonitoriu, prezentând publicului povestea unei directoare de rețea TV care, pentru a doborî toate recordurile de audiență, nu s-a sfii să provoace, și să difuzeze pe post, în direct și în prime-time, sinuciderea celui mai popular prezentator de știri al postului.

Iată, schițate succint și fatalmente schematic, câteva elemente din voluminosul dosar al violenței pe marele ecran. Am conturat astfel „zestrea” preluată de televiziune o dată cu repertoriul filmului de ficțiune, zestre ce avea să fie sporită excepțional. Cum, prin ce mecanisme? În primul rând, prin transformarea filmului în *alceva* decât este el în sala de cinema.

Să începem analiza de la parametrii strict cantitativi. Întâlnirea cu filmul a unui spectator obișnuit se produce, în medie, o dată sau de două ori pe lună; transformată în emisiune TV, filmul este receptat *cotidian*, în medie două titluri pe zi (în week-end cifra crește). Ponderele filmului în oferta de program a posturilor generaliste depășește, de regulă, 30%, iar audiența acestui tip de mesaj depășește media audienței mesajelor publicistice (cu excepția teledocumentarului de seară). Așadar, considerând posibilă sau chiar probabilă o anumită influență a violenței din filme asupra receptorilor (de fapt – influența există, ea este semnalată de majoritatea cercetătorilor), *ceea ce era sporadic și limitat în varianta marelui ecran, devine componentă cotidiană, „picătură chinezească” ce nu poate rămâne fără urmări în plan formativ*, cu atât mai mult cu cât, se știe, valorile de vârf ale cinematografiei pătrund greu și rar pe micul ecran, „grosul” ofertei reprezentându-l producțiile modeste – dacă nu mai rău, în care „ingredientele (sexul, violența) devin însăși „structura de rezistență” a poveștii.

Și mai relevante în planul discuției noastre sunt consecințele transformării filmului în emisiune TV, receptată *nu* în sala de cinema, *nu* în cadrul unui act de ceremonial social, *nu* neapărat ca rezultat al unei opțiuni și în urma unei minime pregătiri (informări) prealabile (ea însăși un fapt de cultură), ci în intimitatea căminului, fără nici o constrângere exterioară care să solicite atenția, concentrarea, continuitatea, efortul de înțelegere, ci pur și simplu prin deschiderea și „butonarea” aleatorii a telecomenzii. Această nouă condiție a receptorului telespectatorului, care-și împarte atenția între oferta micului ecran și eventualele solicitări exterioare (discuții, apeluri telefonice, mici treburi gospodărești etc.) pulverizează concentrarea, mută accentul de pe înțelegerea, perceperea întregului cu sensurile lui, pe

receptarea parțială, trunchiată, scoasă din context. Aceasta duce la reținerea cu precădere a elementelor exterioare, ce se impun prin spectacolul vizual; acestea sunt, de cele mai multe ori, furnizate de *ingredientul numit violență*. În amalgamul de ficțiune și non-ficțiune reprezentat de programul TV, unde filmul precede sau succede teledocumentarului ori reportajul ca într-un carusel ce nu se oprește niciodată, și unde granița dintre real și imaginar se estompează, amestecând ficțiunea cu realitatea, expresia „ca-n filme” începe să-și piardă acoperirea. Ficțiunea „se dezbară” – cel puțin parțial – de haina sensurilor, a metaforei, a subtilităților estetico-etice, căpătând caracterul „terre-a-terre” al realității.

În plus, la micul ecran acced, practic, toți oamenii, chiar și cei mai puțin pregătiți pentru a recepta și asimila un mesaj artistic, cu toată bogăția de nuanțe și cu subtilitățile conferite de autor. Apropierea opereii cinematografice, prin însăși „croiala”, structura sa, de datele realității, este cel mai bine exemplificată de *seriialul TV*. Aceasta operează parcimonios cu metafora cinematografică, apelează tot mai puțin la subtilitățile limbajului cinematografic, preferând să traseze gros, cu bidineaua (accesibil tuturor privitorilor și palierelor de gust și înțelegere) povești întortochate și interminabile, întocmai ca romanele-folieton interbelice. „Viața bate filmul” ne asigură o vedetă din constelația „Media pro”; într-adevăr, realitatea a modificat, a sărăcit, a simplificat exprimarea artistică a creatorului de film dacă opera sa este creată pentru micul ecran.

Cândva, Marshall Mc. Luhan afirma că principala disfuncție a televiziunii este formidabila ei putere, conferită de însuși natura canalului. Lumea, în general (ca și lumea televiziunii, de altfel), n-a înțeles adevărul formulat de celebrul cercetător canadian; una dintre dovezi este, printre altele, faptul că nu s-a instituit un sistem prin care mesajele destinate marelui ecran să fie preluate de micul ecran astfel încât să nu se ajungă la transformarea efectelor secundare negative din sala de cinema în veritabile noxe educaționale. Sistemul ar fi presupus, desigur, *criterii*, deci – inevitabil – *restricții*. Dar, se știe bine, ideea de restricție creează peste tot panică și respingere, în virtutea unor principii altfel greu de combătut sau neglijat: independența editorială, dreptul la opțiune din partea telespectatorului în cadrul unei oferte pluraliste, într-un cuvânt – libertate. Prin rândurile de față nu punem în discuție aceste principii. Semnalăm, pur și simplu, un fenomen, afirmând că, mai devreme sau mai târziu, se va înțelege necesitatea unor soluții. Dar asupra acestei idei vom reveni în final, după ce capitoul următor va întregi argumentația.

Dacă violența pe micul ecran s-ar fi limitat la difuzarea mesajelor de tip artistic, preluate din cinematografie împreună cu procentul lor – mai mare sau mai mic – de violență, sau dacă aportul televiziunii s-ar fi redus la creșterea altor mesaje, din aceeași mare familie a ficțiunii filmate, suferinde de același „păcat congenital”, în mod sigur motivele de alarmă ar fi astăzi incomparabil mai reduse; poate că ele nici n-ar fi existat. *Escaladarea decisivă și gravă s-a făcut prin pătrunderea violenței în zona mesajelor publicistice, ba chiar structura emisiunilor informative*. Violența a devenit „felia de viață”, ocupând tot mai multe procente din „întreg”, oferită clipă de clipă unui public ce se numără cu zecile și sutele de milioane, aflat în fața micului ecran nu pentru a urmări „povești ca-n filme”, ci pentru a vedea cum este viața, cum se trăiește de fapt.

Fenomenul nu este specific sau exclusiv românesc: „Boală de creștere” a televiziunilor europene, dar mai ales a celor de pe continentul nord-american (ai cărui „anticorpi” pentru boala numită violență sunt mai puțin eficienți), violența a debordat în deceniile 7 și 8. Formele de manifestare: excesul de imagini-șoc, aplecarea obstinată asupra crimei și comportamentelor deviate, predilecții pentru planul-detaliu care caută (și găsește) sânge, chipuri desfigurate, oroaarea în toate ipostazele ei. Fetiușul „imaginii-document” a deschis larg poarta unei maniere de reflectare a realității care n-a întârziat să stămească reacția societății și a factorilor de decizie.

Într-o lume confruntată dramatic cu explozia agresivității (motivate și chiar nemotivate social), a răspândirii drogurilor, a sexualității maladive, o lume în care nonconformismul sau fronda tradițională a tineretului se transforma pericolos în contestare vehementă, nihilism și refuz de integrare socială, s-a auzit repede că „violenta ca-n filme” este o dulce copilărie pe lângă „violenta”, așa cum o aduce micul ecran, non-stop, sub privirile tuturor vârstelor și nivelelor de înțelegere, chiar și la orele de maximă audiență. Nici nu era greu să se perceapă diferența de impact dintre „antimodelul” creat prin ficțiune și ucigașul, psihopatul, sadicul, violatorul, banditul extras din realitate, filmat cât mai „citez” și difuzat în exces. Realitatea însăși avea să trimită semnale, rapid, avertizând că situația riscă să scape de sub control; era exact epoca în care delinvența și criminalitatea juvenilă (fenomen alarmant în sine) aveau să degenereze în *delinvență și criminalitate infantilă*. La asemenea nivele de vârstă (decii de discernământ, de experiență socială) nu se putea să nu se pună acut *problema modelului*, a „sursei de inspirație”; printre cauzele tot mai numeroaselor episoade tragice de această natură, n-a mai putut fi escamotată declarația ce se repeta ca un lait-motiv, oferită de minorii-criminali: „așa am văzut la televizor”. În SUA, o serie de omurii comise de copii în școli a zguduit – și încă șochează – opinia publică americană: 43 de victime în anul școlar 1992-1993, 23 în 1998-1999. De fiecare dată, cercetările au relevat că aceste carnagii provocate de copii care-și omoară colegii trebuie puse în relație cu accesul extrem de facil la arme și muniție, și cu *micul ecran ca sursă de inspirație declarată*.

(Va urma)

Opinia
națională

Telefoane:
410.39.11 și
410.39.13,
interioare:
117, 122
Fax:
411.33.84

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ ESTE EDITATĂ
DE FUNDATIA ROMÂNIA DE MÂINE.

Instituție social - umanistă de cultură, știință și învățământ

Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol-B.C.R. – Sucursala Unirea.

ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA
FUNDATIEI ROMÂNIA DE MÂINE

Publicația OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Inventii și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

Preocupare neîntreruptă pentru dezvoltarea bazei materiale a Universității *Spiru Haret*

Nou

Clinica
Facultății
de Medicină Veterinară

Prof.univ.dr. Toma COMAN
Decanul Facultății de Medicină Veterinară

Facultatea de Medicină Veterinară din Universitatea *Spiru Haret* a primit, în anul 2001, avizul Consiliului Național de Evaluare și Acreditare Academică pentru obținerea acreditării, fiind singura Facultate de Medicină Veterinară din România și din partea centrală și de sud-est a Europei care nu este finanțată de la bugetul statului, făcând parte din învățământul superior de fundație și aflată sub egida Fundației *România de Mâine*.

Facultatea de Medicină Veterinară din Universitatea *Spiru Haret* s-a organizat în cadrul Fundației *România de Mâine* în urmă cu 10 ani. În această perioadă, facultatea a obținut succese remarcabile în domeniul pregătirii profesionale a studenților, în asigurarea cu cadre didactice proprii și dezvoltarea bazei materiale. În ultimii 4 ani, au absolvit cursurile facultății un număr de 143 studenți, care, în urma susținerii examenelor de licență la Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din București, au devenit doctori medici veterinari, promovând examenul de licență și s-au alăturat colegilor de la alte facultăți de medicină veterinară, devenind medici veterinari cu liberă practică.

Ca urmare a calității actului instructiv-educativ, toți absolvenții facultății noastre lucrează în profesie, pentru apărarea sănătății animalelor, fiind medici veterinari în cabinete medicale-veterinare particulare, în domeniul controlului produselor de origine animală, în cercetare și învățământ, în farmacii și marketing farmaceutic. Unii absolvenți au reușit ca într-un timp scurt, cu ajutorul cunoștințelor

profesionale dobândite în facultate, să își organizeze cabinete medicale veterinare proprii. Majoritatea absolvenților lucrează alături de colegii cu experiență mai îndelungată pentru a dobândi cunoștințele profesionale și tainele profesiei. În plus, confirmând valoarea pregătirii lor profesionale, toți absolvenții facultății noastre au devenit membri ai Colegiului Medicilor Veterinari și ai Asociației Generale a Medicilor Veterinari din România, beneficiind de toate drepturile care le revin prin Legea 160/1998 privind organizarea și exercitarea profesiei de medic veterinar.

Un veritabil succes al facultății noastre îl constituie formarea unui colectiv de cadre didactice tinere, care alături de „maestrii” consacrați ai învățământului veterinar se pregătesc să accedă spre cele mai performante nivele ale profesiei, însușindu-și calitatea de „dascăl”, prin pregătirea alături de cadre didactice de valoare ale învățământului și cercetării veterinare, ca prof. univ. dr. Florina Seiciu, prof. univ. dr. Horea Bărză, prof. univ. dr. Heogomar Răducănescu, prof. univ. dr. V. Viorel Popa, prof. univ. dr. Constantin Vior, prof. univ. dr. Marin Marinescu, prof. univ. dr. Nicolae Constantin și mulți alții. Calitatea corpului profesoral, preocuparea constantă pentru perfecționarea propriei pregătiri pentru adâncirea specializării este pură în evidență și de faptul că 99% din cadrele didactice ale facultății au obținut titlul doctori în „Medicină Veterinară” sau de doctoranzi. Toate cadrele didactice tinere sunt înscrise în sistemul de perfecționare prin doctorat. Menționăm că 65% din cadrele didactice încadrate sunt

cu norma de bază în Universitatea *Spiru Haret*, din care 26% sunt profesori și conferențieri, în conformitate cu prevederile Legii 88/1993. O realizare deosebită a colectivului de cadre didactice din Facultatea de Medicină Veterinară din Universitatea *Spiru Haret* o constituie preocuparea acestora de a asigura disciplinele cu manuale, cursuri și îndrumătoare pentru lucrări practice. Astfel, în ultimii 6 ani au fost tipărite în cadrul Editurii Fundația *România de Mâine* 65 de cursuri și îndrumătoare de lucrări practice, asigurând acoperirea cu manuale a 68% din disciplinele prevăzute în planul de învățământ.

Baza materială a facultății s-a dezvoltat an de an, reușind să se asigure prin aparatură de laborator, animalele de experiență și reactivii, tot ce este necesar pregătirii profesionale atât de complexe a studenților în domeniul medicinei veterinare, profesie care îmbracă aspecte foarte variate, de la creșterea animalelor și apărarea sănătății lor, până la apărarea sănătății publice și a mediului înconjurător.

Un pas important în modernizarea procesului de instruire profesională a constituit-o darea în folosință a Clinicii veterinare universitare, care, prin grija Biroului Executiv al Fundației *România de Mâine* și a Biroului Senatului Universității *Spiru Haret* și-a început activitatea la 15 ianuarie a.c. Clinica veterinară face parte integrantă din procesul de instruire didactică a studenților, având un rol definitoriu pentru pregătirea practică a absolvenților în exercitarea profesiei de medic veterinar.

Activitatea Clinicii universitare se desfășoară într-o clădire reamenajată din str. Mașina de Pâine nr. 47, Sectorul 2, fiind deservită de cadrele didactice și

Activitatea Clinicii universitare se desfășoară în str. Mașina de Pâine nr. 47, Sectorul 2, București

studenții facultății, cu excepția a 8 persoane care asigură desfășurarea activităților utilitare (administrative, încălzire, întreținere etc.).

Clinica universitară veterinară dispune de cabinete de consultație pentru disciplinele de Medicină, Chirurgie, Obstetrică și Ginecologie, 3 săli de operație pentru animale mici și animale mari, un punct farmaceutic pentru deservirea clinicii, laboratoare de diagnostic pentru biochimie, parazitologie și boli infecțioase ale animalelor.

În incinta clinicii va funcționa un aparat de diagnostic cu ultrasunete (ecograf) și un aparat Röntgen, care vor fi deservite de cadrele didactice special instruite și specializate în aceste domenii.

Clinica facultății funcționează 12 ore pe zi, fiind deschisă inclusiv sâmbăta, timp în care studenții din anii V și VI asigură serviciul de gardă, executând, sub supravegherea cadrelor didactice, toate activitățile specifice profesiei.

Sălile de consultație și laboratoarele de consultație dispun de mobilier modern, special confecționat pentru nevoile activităților didactice, o sală de sterilizare a instrumentelor chirurgicale dotate cu autoclave moderne automate de ultimă generație, o sală de pregătire preoperatorie, o sală de internare postoperatorie și pentru terapie intensivă, precum și o sală pentru prezentarea cazurilor și o sală de curs pentru studenții din anii V și VI. Aici își desfășoară activitatea 78 de studenți din anul V și VI. Clinica dispune de vestiare individuale, unde studenții își pot păstra echipamentul folosit în clinică. Sălile de operație dispun de lămpi scialitice, mese de operație pentru animale mici și mari, o unitate dentară, electrocautere, toate realizate în țară la un nivel ridicat de performanță în domeniu. Menționăm efortul depus de specialiștii „Societății de Aparatură Medicală” București, a domnului director Nica Gabriel pentru aportul adus

la realizarea într-un timp scurt a aparatului din sălile de operație, care se ridică la nivelul standardelor internaționale.

Datorită dotărilor și facilităților oferite de Clinica veterinară a Universității *Spiru Haret*, studenții pot învăța concret cum trebuie să își desfășoare activitatea în condiții corespunzătoare standardelor de exigență ale profesiei. Această activitate practică vine să completeze activitățile clinice desfășurate de studenți la fermele agrozootehnice din jurul Capitalei și care au drept scop instruirea în domeniul patologiei animalelor de fermă.

Prin punerea în funcțiune a Clinicii veterinare de la Facultatea de Medicină Veterinară a Universității *Spiru Haret*, studenții facultății noastre au mai parcurs o etapă în desăvârșirea pregătirii profesionale, asigurându-se cele mai bune condiții de practică, în vederea creșterii calității actului medical veterinar.

1. Lecție demonstrativă
2. Sală de operații pentru animale mici, disciplina *Obstetrică și ginecologie*
3. Examen radiologic postoperator
4. Sală de tratamente chimice pentru disciplina *Patologie medicală*
5. Sală de curs
6. Sală de operații pentru animale mici. Pregătiri pentru o intervenție chirurgicală